

Projekti rahastab Kodanikuühiskonna Sihtkapital

Pärnumaa vabatahtliku tegevuse uuring

Uuring viidi läbi MTÜ Pärnumaa Kodukandi poolt, projekti „Pärnumaa vabatahtliku tegevuse koordineerimine“ raames.

Detsember 2010, Pärnu

Sisukord

- **Eessõna lk.3**
- **Kokkuvõte uuringust lk.4-6**
- **I osa Pärnumaa inimeste suhtumise ja teadlikkuse kaardistamine vabatahtlikkuse teemal.**
 - Sissejuhatus lk. 7
 - Sotsiaal – demograafiline taust lk.7
 - Küsitluses osalenute profiil haldusüksuste järgi lk. 11
 - Kuidas teist sai vabatahtlik ? lk. 12
 - Vabatahtliku tegevuse valdkonnad lk. 16
 - Vabatahtlikuna tegutsedes kogetud probleemid ja takistused lk. 21
 - Millist tuge või abi vajaksite vabatahtlikuna? lk. 22
 - Vabatahtliku tegevuse väärtustamine Pärnu maakonnas lk.23
 - Lisa – joonised lk. 30
- **II osa Kokkuvõte intervjuudest ja kohtumistest vabatahtlike kaasatud organisatsioonide esindajatega Pärnumaal**
 - Sissejuhatus lk. 34
 - Valim lk.34
 - Intervjuudes osalenud organisatsioonide vabatahtlike kaasamise kogemuse kirjeldus lk.34
 - Kuidas nägid intervjuueeritavad vabatahtlike tegevuse teemat maakonnas? lk. 37
 - Kokkuvõte ootustest Pärnumaa Vabatahtliku tegevuse koordineerimise keskusele lk. 39

Eessõna

Pärnumaa vabatahtliku tegevuse uuring viidi läbi MTÜ Pärnumaa Kodukandi poolt projekti „Pärnumaa vabatahtliku tegevuse koordineerimine“ raames. Uuring koosnes kahest osast: esimene osa käsitles Pärnumaa inimeste suhtumise ja teadlikkuse kaardistamist vabatahtlikkuse teemal. Selleks viidi e-formulari kaudu küsitlus läbi, millele vastas kokku 217 inimest. Teine osa uuringust oli suunatud organisatsioonidele, kes on vabatahtlikke kaasanud. See osa viidi läbi intervjuu vormis. Tegevuse eesmärgiks oli saada ülevaade organisatsioonide võimekusest ja valmisolekust kaasata vabatahtlikke. Samuti oli meie soov saada sisendit tegevuste osas maakondliku vabatahtliku keskuse tarvis – mida saaks Pärnumaal ühiselt korraldada tõstmaks organisatsioonide suutlikkust vabatahtlikke kaasata ning aktiveerida elanikke osalema vabatahtlikus tegevuses. Kokku osales intervjuudes 19 organisatsiooni.

Uuringu I osa küsimustiku koostas ja analüüsis projekti analüütik Häly Laasme, majandus- ja kaitsepoliitika analüütik, II osa intervjuud viisid läbi projekti meeskonna liikmed ning ülevaate kirjutas Eha Paas, Pärnumaa Vabatahtliku keskuse projektijuht, kogukonna arengu konsulent.

Kokkuvõte.

Vabatahtlikul tegevusel võib olla märkimisväärne sotsiaal-majanduslik panus ja väärtus ühiskonnas, kui ühiskond oskab seda ära kasutada. Arvestades lähituleviku mitte just kõige positiivsemat majanduslikku väljavaadet, oleks vabatahtliku tegevuse vähene tähtsustamine sotsiaalne kuritegu, kuna palju tegevusi ja valdkondi, mis ei leia piisavat toetust riigi napist eelarvest, oleks võimalik katta vabatahtlike abiga. Kuid isegi kõige omakasupüüdmatum kodanik, kes panustab regulaarselt vabatahtlikku tegevusse, vajab aeg-ajalt motiveerimist. Psühholoogilised uuringud on näidanud, et ükski inimene ei soovi tegelikult olla pidevalt ära kasutatud kellegi teise kasuks ilma ühegi tunnustusega. Vabatahtlikkuse tase oleneb egoistlike ja altruistlike motivatsioonide tugevuse suhtest. Isegi isikud, kelle inimesearmastus on väga omakasupüüdmatu, saavad ühiskonna soosivast suhtumisest oma väärtuse ja vajalikkuse tajumise kaudu tunnustuse¹. Eesti ühiskonnas ei ole vaja rõhutada altruismi, mis on teiste aitamine vastavalt nende vajadustele, oma soove arvestamata, vaid ühiskonna soosivat ("prosocial") käitumist ja vabatahtliku tegutsemist avalikkuse kasuks. Kuid praeguses olukorras on Eestis ja Pärnumaal vabatahtlike motiveerimine ja vabatahtliku tegevuse propageerimine jäänud tugevalt tagaplaanile, mida näitavad ka Pärnumaa vabatahtliku tegevuse küsitluse tulemused.

Pärnumaa küsitluse eesmärk oli saada ülevaadet vabatahtlikust tegevusest maakonnas. Kuigi ainult 27% küsitluses osalenutest leidis, et Pärnumaal on vaja vabatahtlikku tegevust kordineerivat keskust, võib lõpptulemusena siiski nentida, et keskuse olemasolu aitaks lahendada mitmeid probleeme ja takistusi, mida vabatahtlikud ja mittevabatahtlikud nentisid ning samuti peaks see aitama tunduvalt suurendada vabatahtlike arvu puhtalt informatsiooni levitamise kaudu. Infopuudus vabatahtliku tegevuse kohta oli toodud üheks peamiseks probleemiks vabatahtlike seas ning nii mittevabatahtlikud kui vabatahtlikud soovisid kõige rohkem just infot vabatahtlikkuse kohta. Järeldada võib, et informatsiooni leviku puudumine on suurim barjäär vabatahtlikus tegevuses. Selle lahendamiseks oleks vaja kordineerivat punkti, mis oleks võimeline töötleva ja vahendama vabatahtlikku tegevust puuduvat infot, vahelüli soovijate ja abivajajate vahel. Keskus võib samuti olla vabatahtlike nõustajaks, koolituste andjaks ja kokkusaamise punktiks. Ainuke tegur, mida ei anna muuta just kordineeriva punkti kaudu, on vabatahtliku tööga seotud kulude kompenseerimine. Samas võib vabatahtlike töö tõhusam organiseerimine keskuse abil kulusid vähendada. Samuti peaks see aitama tunduvalt tõsta vabatahtliku tegevuse väärtust kohalikes omavalitsustes. Seda juhul, kui suudetakse keskuse kaudu siduda vabatahtliku tegevuse arendamine kohalike kodanike pürgimustega ja kohaliku massimeedia abil selle populaarsust tõsta. Sotsiaalse osaluse väärtus sõltub suurel määral kodanike aktiivsusest, kampaaniate arvust ja turunduse metoodikast ning kõiki neid tegureid peaks saama tunduvalt parandada kordineeriva punkti abil.

Enamik Pärnumaa küsitluses osalenutest leidsid, et kuigi poliitilised eesmärgid Pärnu maakonnas ja Eesti riigis ei kajasta vabatahtliku tegevuse väärtustamist, on vabatahtlikkus siiski kasvav trend, mis on vajalik inimeste ja ühiskonna üldise arengu jaoks. Peaaegu pooled, kes pole praegu vabatahtlikud, sooviksid seda olla tulevikus, kui nad leiavad sobivaid ja huvipakkuvaid võimalusi ning neid huvitavat informatsiooni vabatahtliku tegevuse kohta. Küsitlust uurides võib järeldada, et massimeediat (raadio, televiisor, internet) ei kasutata vabatahtlike leidmiseks

¹ E. Gil Clary and Mark Snyder. "A Functional Analysis of Volunteers' Motivations." Spring Research Forum Working Papers. Washington, D.C.: INDEPENDENT SECTOR, 1990.

piisavalt, kuna enamus vastajatest sai vabatahtlikuks omaalgatuslikult, tuttava või organisatsiooni esindaja abiga. Samuti ei propageerita vabatahtlikku tegevust ettevõtetes ega koolides märkimisväärselt. Seda tuleks tunduvalt parandada, juhul, kui soovitakse tõsta vabatahtliku tegevuse väärtust ühiskonnas. Tihti on inimesele tähtis just see, mida arvavad ja kuidas hindavad tema tegevusi töö- ja koolikaaslased. Viimane tegur on just eriti tähtis motivatsiooni tugevdamiseks vabatahtlike ja mittevabatahtlike seas.

Kõige rohkem soovitakse panustada vabatahtlikult kohaliku elu edendamisse, keskkonnakaitsesse ja noortega seotud tegevustesse. Samas aga valdkonnad, mis on laiahaardelisemad, nagu julgeolek, religioon, humanitaarabi ja teised taolised alad, leiaksid rohkem vabatahtlikke, kui nad nende otsimisel rõhutaksid täpsemalt, kuidas neis valdkondades kaasalöömine parandaks kohalikku elu.

Intervjuudes osalenud 19 organisatsiooni esindajatest leidsid kõik keskuse vajaliku olevat, eriarvamused olid vaid küsimuses, kas see tuleks luua iseseisva MTÜna või võiks ta töötada mõne olemasoleva organisatsiooni juures. Nii nagu vabatahtlikudki, leidsid organisatsioonid, et suurimaks probleemiks on vähene teavitus. Keskuse rollina nähti vajadust osapoolte omavahelise koostöö edendamiseks vabatahtlike värbamisel ja vahendamisel. Just ühiselt on võimalik kujundada vabatahtliku tegevust toetavat keskkonda – ühised tunnustamised, hoiakute juurutamine juba lastes, vabatahtliku töö väärtustamine omavalitsustes ja ettevõtjates. Vabatahtliku töö kogemus peaks muutuma oluliseks argumendiks inimese CVs. Intervjuudest sotsiaalvaldkonna inimestega selgus, et Pärnumaa eakate ja puuetega inimeste hoolduses kasutatakse vabatahtlikke minimaalselt. Peamiseks põhjuseks usalduse ja õige ettevalmistusega vabatahtlike puudumine. Keskuse töö käivitamine aitakse ellu viia eraldi projekte vabatahtlike ettevalmistamiseks selliseks tööks – ühiste eetikanormide kokkuleppimine, koolituste käivitamine koostöös omavalitsuste sotsiaaltöötajatega. Organisatsioonid pidasid oluliseks vabatahtlike kaasamise koolituste, nõustamise ning juhendmaterjalide olemasolu.

Rahvusvaheliste vabatahtlike kaasamine on samuti täna Pärnumaal väga vähene. Samas saaksid rahvusvahelised vabatahtlikud avardada meie organisatsioonide juhtide maailmapilti, tuua tegevustesse uusi lähenemisnurki, luua kontakte. Keskuse kaudu saaks ühiselt taotleda vabatahtlikke, aidata korraldada majutust ja keeleõpet. Keskus saaks võtta vastutuse ka Pärnumaa noorte vahendamisel välismaale vabatahtlikeks. Täna on Pärnumaal vaid mõni akrediteeritud organisatsioon, kes omab õigust noore saatmiseks välismaale.

Kokkuvõtteks võib öelda, et inimeste osalemine ühiskonna heaolu parandamises on oluline nii riigile kui inimestele endile. Eesti Riigikogu kiitis heaks Eesti 2007-2013 Strateegia, mille üks eesmärk on suunata Eesti riik rohkem teadustepõhise² ühiskonna poole. Selle eesmärgi saavutamiseks peavad inimesed muutma oma materiaalsed pürgimused rohkem teaduslikeks. See omakorda tähendab väiksemat nõudlust aineliste asjade järele, mis jälle vähendab SKP-d ja maksudeks minevaid summasid, seega riigi eelarvet, millest finantseeritakse ühiskonna heaolu programme. Seetõttu ühiskond peab sotsiaalse heaolu säilitamiseks rohkem panustama vabatahtlikele, vähemalt niikaua, kui teadmised ja nende abiga toodetu hakkab suurendama

² Eesti Haridusministeerium, "Knowledge-based Estonia: Estonian Research and Development and Innovation Strategy 2007-2013," lk3, http://www.akadeemia.ee/_repository/File/ALUSDOKUD/Knowledge-based%20Estonia%20II.pdf

SKP-d ja riigi eelarvet. Eestlased ja pärnumaalased peavad otsustama, mis tasemel sotsiaalset heaolu nad oma riigilt tulevikus soovivad. Isegi kui eestlased valivad liberaalsema suuna, vähem abi ja sekkumist riigi poolt, kui naabrid Skandinaavia maades on seda teinud, peab hakkama vabatahtlikule tegevusele rohkem tähelepanu pöörama, kuna majanduslik areng Euroopa Ühenduses on aeglustunud ja see tähendab väiksemaid eelarveid programmideks, mis edendavad kohaliku ringkonna elu.

I osa Pärnumaa inimeste suhtumise ja teadlikkuse kaardistamine vabatahtlikkuse teemal.

Sissejuhatus.

Küsitluse eesmärk oli saada ülevaade Pärnumaa elanike teadlikkusest ja nende suhtumisest vabatahtlikku tegevusse ning saadud tulemuste põhjal töötada välja soovitusel vabatahtliku tegevuse arendamiseks Pärnumaal. Andmekogumismeetodina kasutati veebipõhist e-formulari isetäidetavat ankeedivormi. Uuringu andmed ei ole saavutatud tavalise juhuvaliku printsiibil. Kriteeriumid küsimustiku täitmiseks e-formularis olid inimese teadlikkus küsimustiku olemasolust ja kompuutri omamine.

Küsimustik koosnes 20 kahte ossa jagatud küsimusest. Esimene osa oli vastajate sotsiaal-demograafilise tausta määramiseks ja teine osa nende vabatahtliku tegevuse teadlikkuse ja ootuste kaardistamiseks.

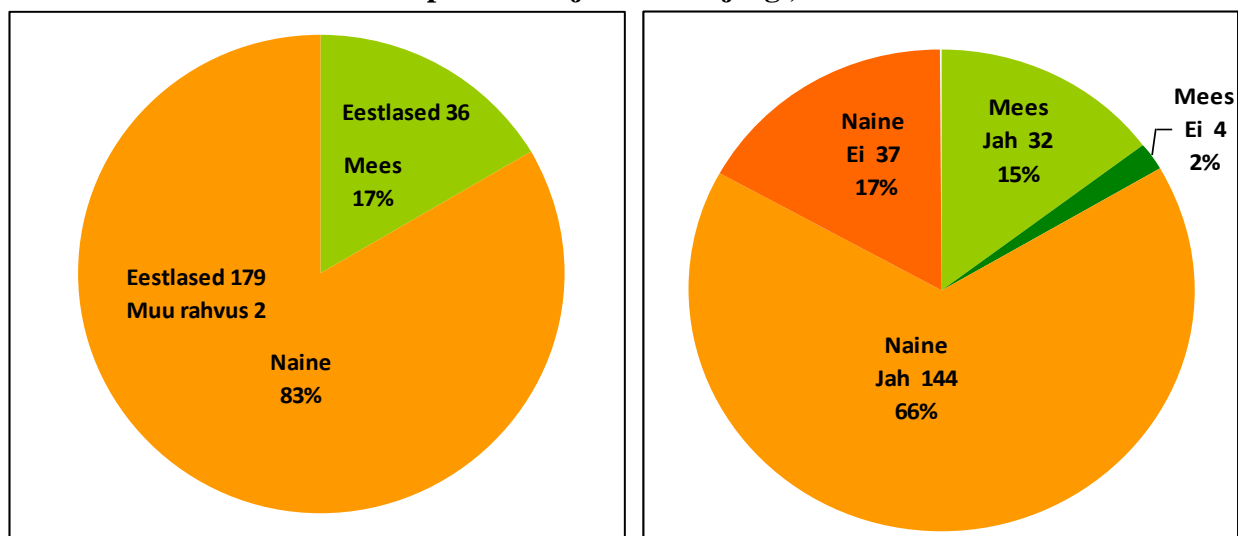
Saadud andmete läbitöötamise juures tuleb arvestada vigu, mis võisid tekkida vastamise käigus, kui salvestati lõpptulemuseks vastus, mida tegelikult valida ei tahetud, kuid internetilehe valesti käsitlemise tõttu sai siiski vastusena salvestatud.

Sotsiaal-demograafiline taust.

Uuringu valimi suuruseks kujunes 217 vastajat, kellest kõik, peale kahe vastaja, olid eesti rahvusest. 181 vastajat olid naised ja 36 olid mehed. Vastates küsimusele "Kas Te olete olnud vabatahtlik?" määratles ennast vabatahtlikuks 81% vastanutest, kellest 2 olid muust rahvusest naised. (vt. joonis 1). Kokku osales küsitluses 176 vabatahtlikku ja 41 mittevabatahtlikku, kellest 66% olid naissoost vabatahtlikud ja 15% olid meessoost vabatahtlikud.

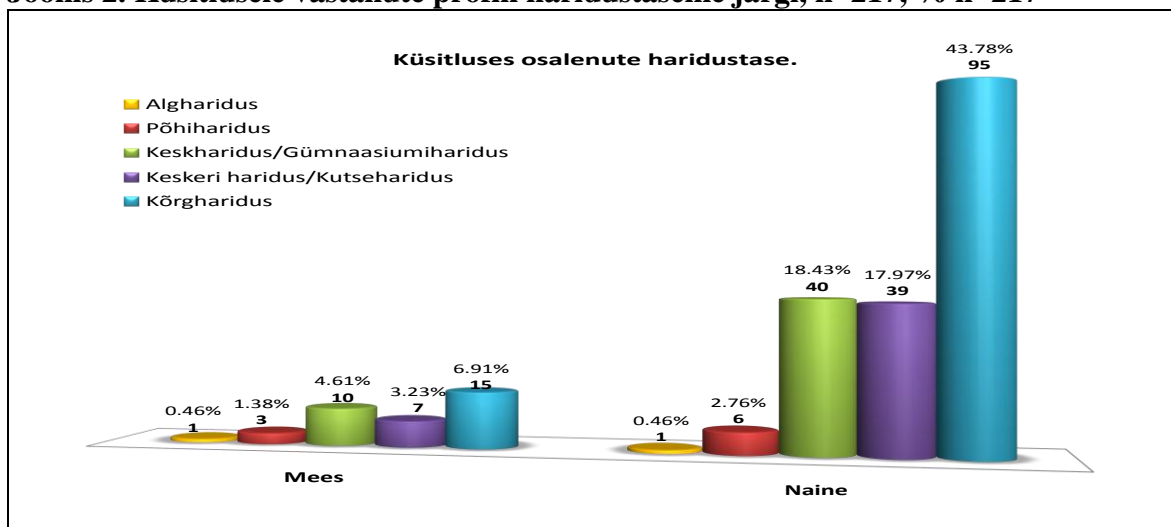
Detailsemat infot vastajate tausta kohta saab joonistelt 30 ja 31 lisast.

Joonis 1. Küsitlusele vastanute profiil soo ja rahvuse järgi, n=217

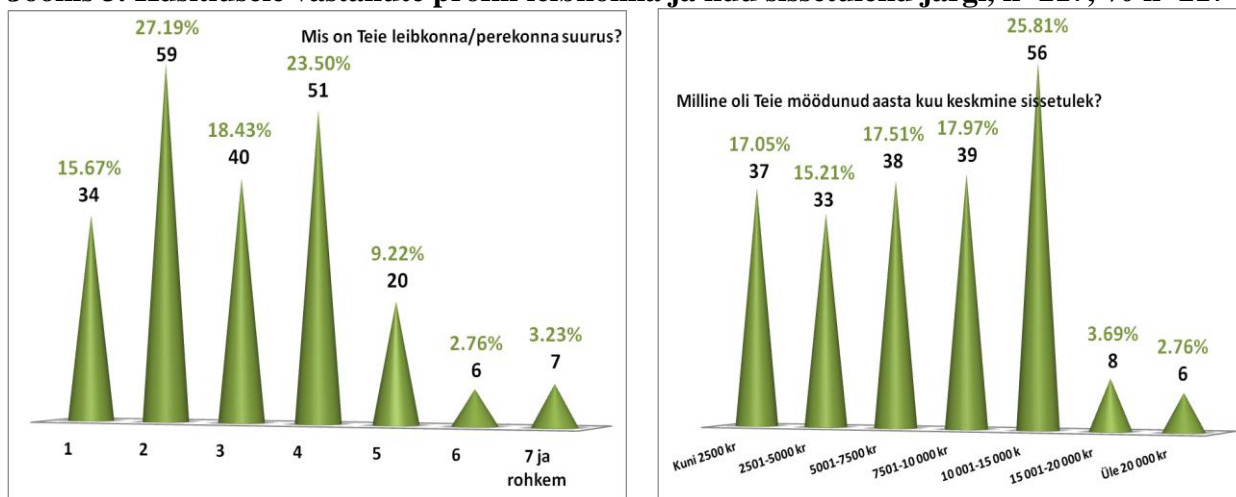
Huvitav on märkida, et 2009. aasta uuringule "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis" vastanutest olid 23%,³ Pärnumaa küsitlusele vastanutest aga 51% kõrgharidusega. Tavaliselt vabatahtliku tegevuse uuringud näitavad poistiivset seost inimkapitali ja vabatahtlikkuse vahel, kuna haritud vabatahtlike teadmisi on võimalik kasutada rohkem organisatsioonide abistamisel. Samuti on kõrgema haridusega inimesed tavaliselt seotud suuremate aspiratsioonidega ja huvitatud rohkem mittemateriaalsete soovide rahuldamisest.

Joonis 2. Küsitlusele vastanute profiil haridustaseme järgi, n=217, % n=217

Mõlemas küsitluses olid enamus vastajatest 35-49 aastased palgatöötajad. Pärnumaa küsitluses olid 37% vastanutest avaliku sektori palgatöötajad. Veel olid Pärnumaa uuringu vastajatest enamus kahe (27%) ja nelja (24%) inimesega leibkonnast ning 26% määrasid oma kuu sissetulekuks 10 001–15 000 krooni.

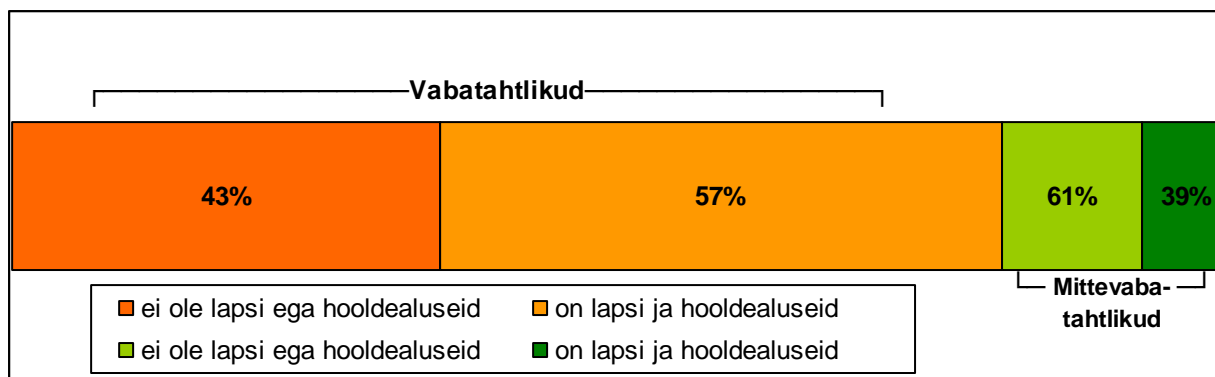
Joonis 3. Küsitlusele vastanute profiil leibkonna ja kuu sissetuleku järgi, n=217, % n=217

³ VTA, "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis: Uringuaruanne," 2009, lk 55-57.

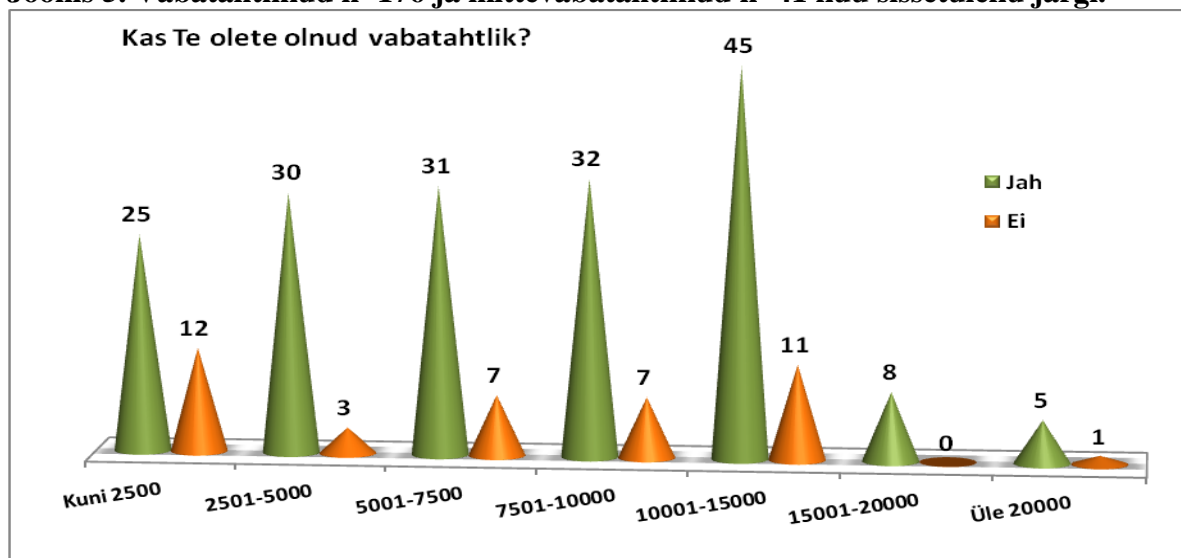
Märkimisväärne on, et küsitluses osalenud vabatahtlike seast 57% vastasid, et neil on peres lapsi ja hoolealuseid, samas mittevabatahtlike seast 61% vastasid, et neil ei ole lapsi ega hoolealuseid.

Joonis 4. % vabatahtlikest n=176, % mittevabatahtlikest n=41

Samuti on erinevused vabatahtlike ja mittevabatahtlike sissetulekute vahel. Kõige rohkem oli vabatahtlike hulgas kuu sissetulekuga 10 001-15 000 krooni (26%), kuid mittevabatahtlike hulgas kuu sissetulekuga kuni 2500 krooni (29%), ning 10 001-15000 kroonise (27%) sissetulekuga mittevabatahtlikke oli natuke vähem.

Joonis 5. Vabatahtlikud n=176 ja mittevabatahtlikud n=41 kuu sissetuleku järgi.

Et vabatahtlikud enamasti on kõrgema sissetulekuga, on näidanud ka 2008 ja 2009 aasta vabatahtliku tegevuse uuringud, mis olid tellitud Eesti Vabatahtliku Tegevuse Arengukeskuse (VTA) poolt. 2008 (VTA) uuringus kasutatakse Malina Voicu ja Bogdan Voicu⁴ uuringut, mis märgib, et sotsiaalteadlased on leidnud üheks vabatahtlikus tegevuses osalemise eelduseks olevat kohalikud ressursid. Nad rõhutavad, et inimesed, kellel on enam ressurse, nagu suurem sissetulek,

⁴ Mălina Voicu and Bogdan Voicu, "Volunteering in Eastern Europe: One of the missing links?" 2003, p.3, <http://www.iccv.ro/valori/texte/04.Bogdan&Malina%20Voicu.pdf>

sotsiaalkapital, on tavaliselt rohkem vabatahtliku tegevusega seotud, sest neil on vahendeid, mida teistega jagada ja nad on vabatahtlikele organisatsioonidele atraktiivsemad. Kuid Malina ja Bogdan on samuti toonud välja, et teiseks peamiseks põhjuseks vabatahtlikuks hakkamisel on inimeste uskumused ja väärtused, mis tähendab, et kultuurilisel dimensioonil on väga suur tähtsus vabatahtlikus tegevuses. Nad toovad välja, et Kendall ja Knapp⁵ leidsid vabatahtlikul sektoril olevat ekspressivse funktsiooni, mis väljendab peamiselt just nende inimeste sotsiaalseid, filosoofilisi, moraalseid ja usulisi väärtusi, kes toetavad vabatahtlikku sektorit.

Üldiselt on vabatahtlikkuse uuringutes vabatahtliku tegevuse ja sissetuleku vahel positiivne suhe, mis on tekitanud arvamuse, et suurema sissetulekuga inimestel on tihti rohkem aega ja võimalusi vabatahtlikuks tegevuseks. VTA 2008 uuring toob samuti vabatahtliku tegevuse majanduslikeks mõjutajateks majanduslikud suunad, muutused sissetulekutes ja hoiustes, tööturu, kulutuste struktuuri.⁶ On isegi tehtud uuringuid ühiskonna tasemel, näiteks Ronald Inglehart märgib, et "majanduslik areng aitab kaasa vabatahtlikkuse kasvule."⁷ Kuid kokkuvõtteks võiks öelda, et ühiskonnale on kasulik, kui vabatahtlikku tegevust seotakse vähem sissetuleku suurusega ja rohkem kultuuriliste dimensioonidega, nagu altruistliku käitumisega. Paljudes riikides, eriti Ameerika Ühendriikides, kasutatakse tihti vabatahtlikkust poliitilise- ja sotsiaalse positsiooni näitamiseks ning see võib viia vajalike ressursside valesti jaotamisele ja kasutamisele, kuna panustatakse ainult sektoritele, mis on populaarsed ja massimeedia lemmikud. Sektorid, mis vajavad just kõige rohkem abi ja ressursse, näiteks vanurid ja puuetega inimesed, jäävad aga tagaplaanile. Või näiteks toob vaeste aitamine Aafrikas rohkem tunnustust heategijale/annetajale, kui panustamine oma enda osariigi vaestele.

Selliste kahjulike hoiakute areng väikeriikides, nagu Eesti, võib määravalt kahju tuua ühiskonna arengusse, kuna ressursside jagamine oleneb riigi majanduslikust sissetulekust ja mida väiksemad on riigi kulutused, ettevõtete ja inimeste materiaalsed panused ühiskonna heaolusse, seda rohkem on vaja, et heatahtlikkusel oleks kaldumus kultuurilisele dimensioonile. Kuna heatahtlikuse moraal ei kasva üleöö, peab ühiskond seda väärtust kasvatama oma nooremates põlvkondades varakult. Ainult tugevatel väärtustel ja traditsioonidel on võimalik kohaneda majanduslike muutustega ja vaadates Euroopa Liidu lähitulevikku, kus avaliku sektori kulutused saavad olema palju väiksemad, on vaja ühiskonnal, mis soovib säilitada heaolu riigi taseme, hakata just praegusest rohkem rõhutama vabatahtlikku tegevust, et tasakaalustada riigikulutuste puudujääke.

Pärnumaa vabatahtliku tegevuse küsitluses osalenute profiil haldusüksuse järgi.

Kõige enam oli vastajaid Pärnu linnast, Häädemeeste vald oli teine oma osalejate arvuga ning Audru vald kolmas (vt joonis 2). Pärnu linnast osales 71 vastajat, kellest 57 pidasid ennast vabatahtlikuks ja 14 mittevabatahtlikuks. Pärnu linnast oli kõige rohkem vastajaid, kuna "Pärnumaa Vabatahtliku tegevuse kordineerimise" projektis osalejad olid seal aktiivsemad ning linna rahvastiku arv on tunduvalt suurem teistest haldusüksustest. Pärnu vabatahtlikest 6 olid mehed vanuses 15-24 ja 5 vanemad, 19 olid naised vanuses 15-24, 14 vanuses 25-34 ja ülejäänud olid vanemad. 14 mittevabatahtlikust 2 olid mehed ja 12 olid naised.

⁵ Jeremy Kendall and Martin Knapp, "A Loose and Baggy Monster: Boundaries, Definitions and Typologies," in J.D. Smith, C. Rochester, R. Hedley, *An Introduction to the Voluntary Sector*, 1995, London: Routledge, lk. 66-95.

⁶ VTA, "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis: Uuringuaruanne," 2008, lk.40

⁷ Ronald Inglehart, "Modernization and Volunteering," in Paul Dekker and Loek Halman, *The Values of Volunteering. Cross-Cultural Perspective*, 2003, Kluwer Academic/Plenum Publishers, lk.70.

Tabel/Joonis 6. Küsitluses osalenute profiil elukoha järgi.

Elukoht Pärnu Maakonnas	Osalejate Arv n=217	Osalejate % n=217	Vabatahtlik n=176	Mitte- vabatahtlik n=41	% Vaba- tahtlikest n=176	% Mitte- vabataht- likest n=41
Ei ela Pärnu Maakonnas	3	1%	3	0	2%	0%
Are vald	10	5%	9	1	5%	2%
Audru vald	14	6%	8	6	5%	15%
Halinga vald	5	2%	5	0	3%	0%
Häädemeeste vald	23	11%	21	2	12%	5%
Kihnu vald	0	0%	0	0	0%	0%
Koonga vald	3	1%	3	0	2%	0%
Lavassaare vald	3	1%	3	0	2%	0%
Paikuse vald	5	2%	5	0	3%	0%
Pärnu linn	71	33%	57	14	32%	34%
Saarde vald (ja Kilingi-Nõmme linn)	7	3%	6	1	3%	2%
Sauga vald	7	3%	4	3	2%	7%
Sindi linn	8	4%	8	0	5%	0%
Surju vald	9	4%	6	3	3%	7%
Tahkuranna vald	7	3%	6	1	3%	2%
Tootsi vald	3	1%	3	0	2%	0%
Tori vald	8	4%	7	1	4%	2%
Tõstamaa vald	5	2%	4	1	2%	2%
Varbla vald	7	3%	5	2	3%	5%
Vändra vald (ja Kaisma vald)	10	5%	8	2	5%	5%
Vändra alevik	9	4%	5	4	3%	10%

Kuidas teist sai vabatahtlik?

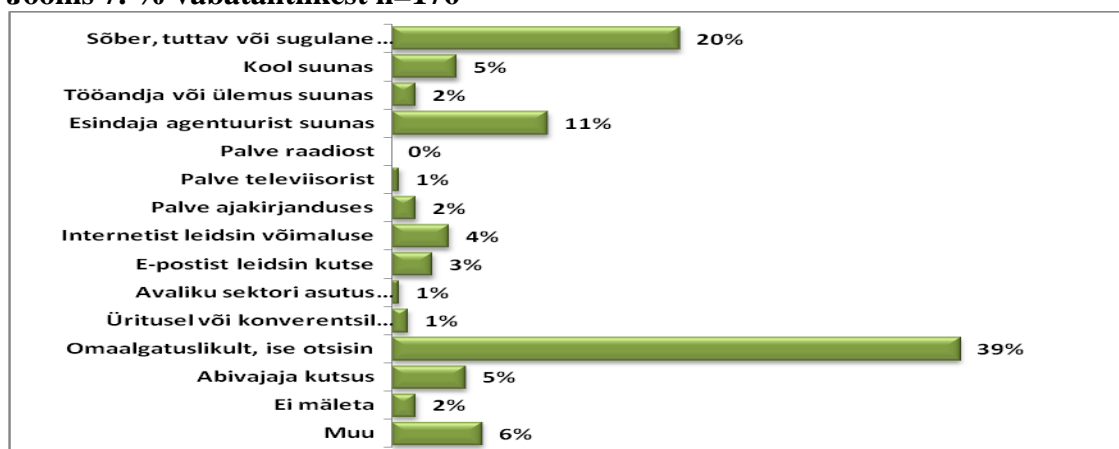
Küsitluse peamine eesmärk oli teadvustada vabatahtliku tegevuse määrad. Kuidas sai kodanikust vabatahtlik, mida ta arvab vabatahtlikust tegevusest ja kuidas ta on sellesse panustanud. Või vastupidise variandi puhul aru saada, miks ei ole kodanik otsustanud vabatahtliku tegevuse kasuks.

Vabatahtlikuks võib kodanik saada paljudel erinevatel viisidel, näiteks läbi massimeedia reklaamide või tuttavate soovitude. Tihti on just sotsiaalne lähiringkond määrav inimeste otsustele, kuna soovitakse osaleda seltskonnaga sarnastes tegevustes ja sobida tuttavate hulka. Et paremini mõista, kuidas inimesest sai vabatahtlik või millised infoallikad olid selleks otsustavad, esitati osalejatele küsimus "Kuidas Teist sai vabatahtlik?." Eesmärk oli leida kõige levinumad vahendid vabatahtliku tegevuse reklaamimiseks, et tulevikus neid rohkem kasutada vabatahtlike värbamiseks.

Huvitav on alljärgnevate tulemuste juures välja tuua, et võrreldes 2009 vabatahtlikkuse uuringuga "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis," kus enamus vastajatest viitasid vabatahtliku tegevuse peamiseks infoallikateks televisiooni (49%), ajakirja/ajalehe (43%), interneti (43%), siis Pärnumaa küsitlusele vastanutest on enamus saanud vabatahtlikuks omaalgatuslikult (69) või tuttava abiga (35). Tavapärasel massimeedial on vastanute hulgas olnud väga väike mõju vabatahtlikuks saamisel. Põhjuseks võib olla, et Pärnumaa kodanikud ei jälgi eriti meediat, kuna tegutsetakse rohkem väljas kui sees või ollakse võimalustest piisavalt informeeritud, et ise tegevust alustada. Kuid samuti näitab see tulemus, et vabatahtlikku tegevust on vaja Pärnumaal rohkem avalikes infoallikates reklaamida. Lisaks võib tõdeda, et suur panus on vabatahtlike leidmisel olnud organisatsioonide esindajatel, kuna 11% vabatahtlikest on

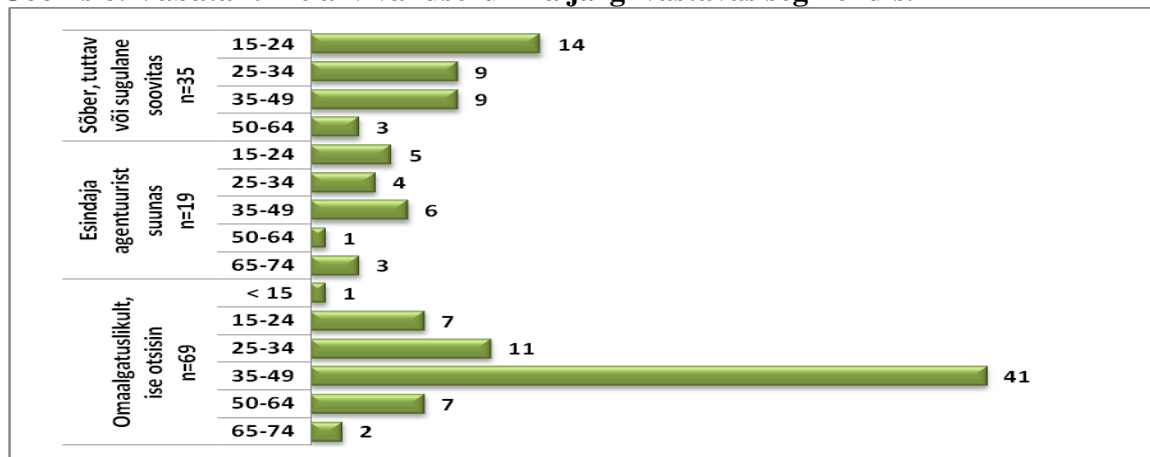
viidanud oma tegevuse alguseks suunamist esindaja poolt. Eelnev tähendab, et otsesel kampaanial on vabatahtlike värbamisel ikkagi suur osakaal ja organisatsioonid peaksid sellele meetodile rohkem tähelepanu pöörama.

Joonis 7. % vabatahtlikest n=176

Veel oli märkimisväärne, et 46% omaalgatuslikest vabatahtlikest olid palgatöötajad avalikus sektoris, mis võib osaliselt tuleneda tegurist, et avaliku sektori töötajad puutuvad rohkem kokku abivajajatega ühiskonnas. Seetõttu on nad ka rohkem teadlikud kohtadest, kus saab vabatahtlikult panustada, missugust abi on kõige rohkem vaja ja kuidas seda pakkuda. Samuti tundub vanus mängivat rolli vabatahtlikuks saamise viisi juures. Omaalgatuslikest vabatahtlikest 59% olid vanusevahes 35-49 ja 16% vanuses 25-34. Enamik omaalgatuslikest vabatahtlikest olid kõrgharidusega (69%) ja 28% olid keskeri või kutseharidusega. Samal ajal oli 40% sõbra või tuttava abil vabatahtlikku tegevust alustanud isikutest vanuserühmas 15-24 ja nendest 79% keskhariidusega (11). Et noorem vanuserühm just soovitude teel alustab vabatahtlikku tegevust pole suur üllatus, kuna 15-24 vanuses noored suhtlevad palju rohkem oma ringkondades kui 35-49 aastased. Noorte omavaheline suhtlemine on tunduvalt suurenenud kaasaegse tehnoloogia arenguga, mis võimaldab neil pidevalt üksteist informeerida läbi erinevate suhtlemisvõrgustike. See tulemus näitab, et noorte värbamiseks on tähtis reklaamida vabatahtlikkuse võimalusi just suhtlemisvõrgustikes ja koolides. 35-49 aastaste kaasamiseks on aga vaja rohkem avalikke infoallikaid kasutada, eriti just nende informeerimiseks probleemidest ühiskonnas.

Joonis 8. Vabatahtlike arv vanuserühma järgi vastavas segmendis.

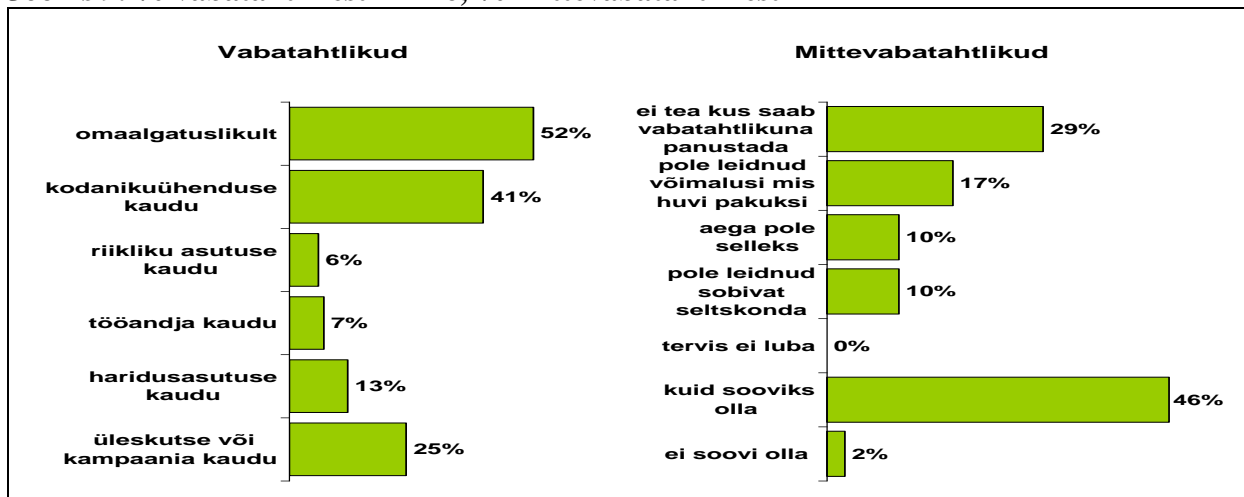

Te olete olnud vabatahtlik....

Mõistmaks paremini, kuidas ja kelle kaudu vabatahtlikud on tegutsenud, esitati neile väide ”Te olete olnud vabatahtlik...” mida nad pidid ise lõpetama vastavalt kogemustele. Et mõista mittevabatahtlikke, esitati ka neile sama küsimus, kuid erinevate vastuste valikutega.

Enamus vabatahtlikke Pärnumaa küsitluses on tegutsenud omaalgatuslikult ja kodanikuühenduste kaudu. Samuti on paljud liitunud üleskutse või kampaania kaudu. Siinne tulemus vastab Eestis varem tehtud vabatahtlikkuse uuringutele, 2008 VTA uuringus oli 59% vabatahtlikest omaalgatuslikult tegutsenud⁸ ja 2009 aasta uuring näitas sama suunda, kuna enamus vabatahtlikest tundusid leidvat tegevust omaalgatuslikult, kuid samuti üleskutse ja kodanikuühenduse kaudu. See näitab, et tööandjad, olgu nad avalikust sektorist või erasektorist ning haridusasutused, ei propageeri endiselt piisavalt vabatahtlikku tegevust ja siin on palju võimalusi vabatahtlikkuse edendamiseks Eestis. Vabatahtlikus tegevuses mitteosalemise peamise põhjusena Pärnumaa küsitluses mainitakse informeerituse puudumist, ning 46% mittevabatahtlikest sooviks tulevikus tegutseda vabatahtlikena. 2009 VTA uuringus polnud 46% mittevabatahtlikest vabatahtlikus tegevuses osalemiseks aega leidnud.⁹ Samas polnud ajapuudus Pärnumaa küsitluses osalenud mittevabatahtlikele peamiseks probleemiks. Vabatahtlikuks olemist tundub veel mõjutavat mitmekesisemate võimaluste piiratus, kuna 17% mittevabatahtlikest väitis, et nad pole huvipakkuvaid võimalusi leidnud, mis viitab nende võimalikule tegevusele tulevikus, kui neile pakutakse sobivaid valdkondi. Sageli pole probleemiks puudus inimestest, kes vabatahtlikult tegutseksid, vaid soovijaile teadaolevatest valikuvõimalustest. Kui pakkuda rahvale rohkem erinevaid võimalusi ja viise vabatahtlikuks tegevuseks, siis peaks ka tunduvalt suurenema vabatahtlike arv rahva seas..

Joonis 9. % vabatahtlikest n=176, % mittevabatahtlikest n=41

See tähendab, et organisatsioonid, kes otsivad vabatahtlikke, peavad ka ise olema rohkem avatud erinevatele võimalustele ja mitte ainult pakkuma rahvale tegevusi ja valdkondi vabatahtlikuks tegevusteks, vaid samuti laskma rahval endal valida, mida nad sooviksid teha ja kuidas.

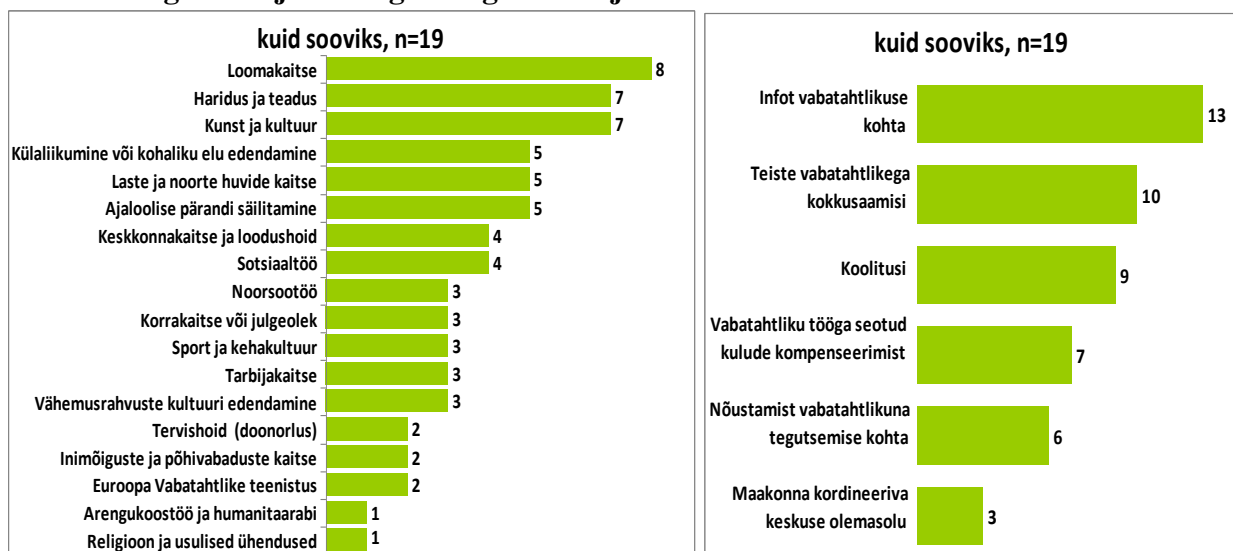
⁸ VTA, “Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis: Uuringuaruanne,” 2008, lk.49

⁹ VTA, “Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis: Uuringuaruanne,” 2009, lk 35.

Enamus mittewabatahtlikke, kes sooviksid vabatahtlikuna tegutseda, eelistaksid tegeleda loomakaitse alal, kuid samuti leidsid mitmed, et neid huvitaks haridus ja teadusvaldkond ning kunst ja kultuur. 2009 VTA uuringus¹⁰ olid mittewabatahtlikud huvitatud kõige rohkem keskkonnakaitse ja loodushoiu valdkonnast, sotsiaaltöö oli teisel kohal ja kolmandana märgiti laste ja noorte huvide kaitset. Loomakaitse valdkond oli neljas järjestuses ning religioon, mis on viimaste hulgas ka Pärnumaal, oli viimane.

Samuti märkisid vabatahtlikust tegevusest huvitatud mittewabatahtlikud, et nende motiveerimiseks oleks vaja rohkem infot vabatahtlikkuse kohta ja kokkusaamisi teiste vabatahtlikega. Järeldada võib, et vähene informeeritus on siiski üks peamisi takistusi mittewabatahtlike kaasamisel ning organisatsioonidel tuleks rohkem tööd teha nende sihipärasel teavitamisel.

Joonis 10. Mittevabatahtlikud kes sooviksid olla vabatahtlikud. Millistes valdkondades nad sooviksid tegutseda ja missugust tuge nad vajaksid vabatahtlikuks saamiseks?

Vabatahtliku tegevuse valdkonnad ja tegevused.

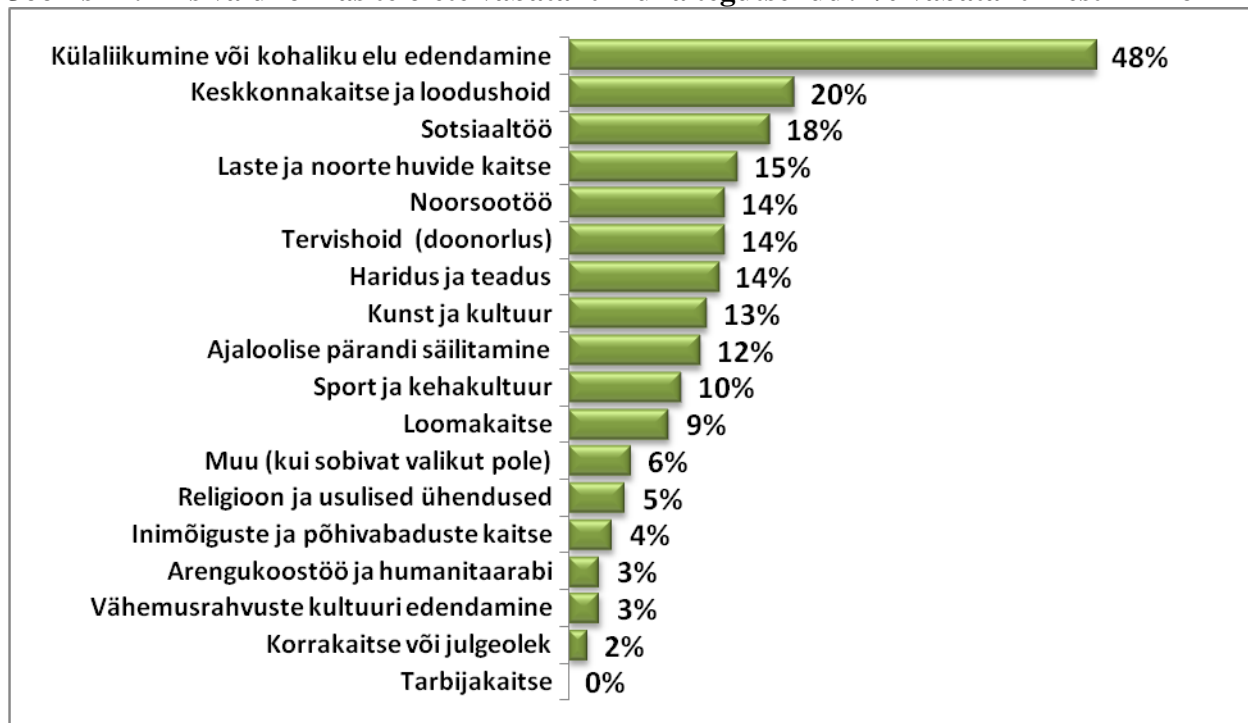
Peaagu pooled Pärnumaa vabatahtlikest on osalenud külaliikumises või kohaliku elu edendamises. Iga viies on panustanud keskkonnakaitse ja loodushoiu valdkonda. Sotsiaaltöö valdkonnas on 18% vabatahtlikest osalenud ja natuke vähem (15%) tegelenud laste ja noorte huvide kaitsmisega. 2009 VTA uuringus olid vabatahtliku tegevuse esimesed neli valdkonda samas järjestuses kui Pärnumaa küsitluses. 38% vabatahtlikest olid osalenud külaliikumises, 34% keskkonnakaitstes, 33% sotsiaaltöös ja 22% noorte huvide kaitses.¹¹ Mis võib tähendada et nendes tegevusvaldkondades on vastavad organisatsioonid vabatahtlike otsimisel aktiivsemad, need valdkonnad on populaarsemad vabatahtlike seas või kaasneb nendes valdkondades lihtsalt vähem kohustusi.

¹⁰ EVTA, "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis: Uuringuaruanne," 2009, lk 42

¹¹ VTA, "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis: Uuringuaruanne," 2009, lk. 12

Üle poolte (56%) külaliikumises või kohaliku elu edendamises osalenutest on vabatahtlikuna panustanud kodanikuühenduse kaudu ja peaaegu sama paljud (54%) on panustanud omaalgatuslikult. 31% nendest vabatahtlikest on tegutsenud üleskutse või kampaania kaudu.

Joonis 11. Mis valdkonnas te olete vabatahtlikuna tegutsenud? % vabatahtlikest n=176

Pärnumaa küsitluses osalenud vabatahtlikud on kõige rohkem tegutsenud ürituste, aktsioonide, väljasõitude, konverentside korraldamisega. Teisel kohal on tegevustest kodanikuühenduse juhtimine või komisjonis liikmeks olemine ja kolmandal koolituste ja treeningute läbi viimine ning mentorlus. Need tulemused erinevad tunduvalt teistest Eestis tehtud uuringutest ja selle peamiseks põhjuseks võib olla Pärnumaa küsitluses osalenute hariduse tase, kuna enamus vabatahtlikest olid kõrgharidusega.

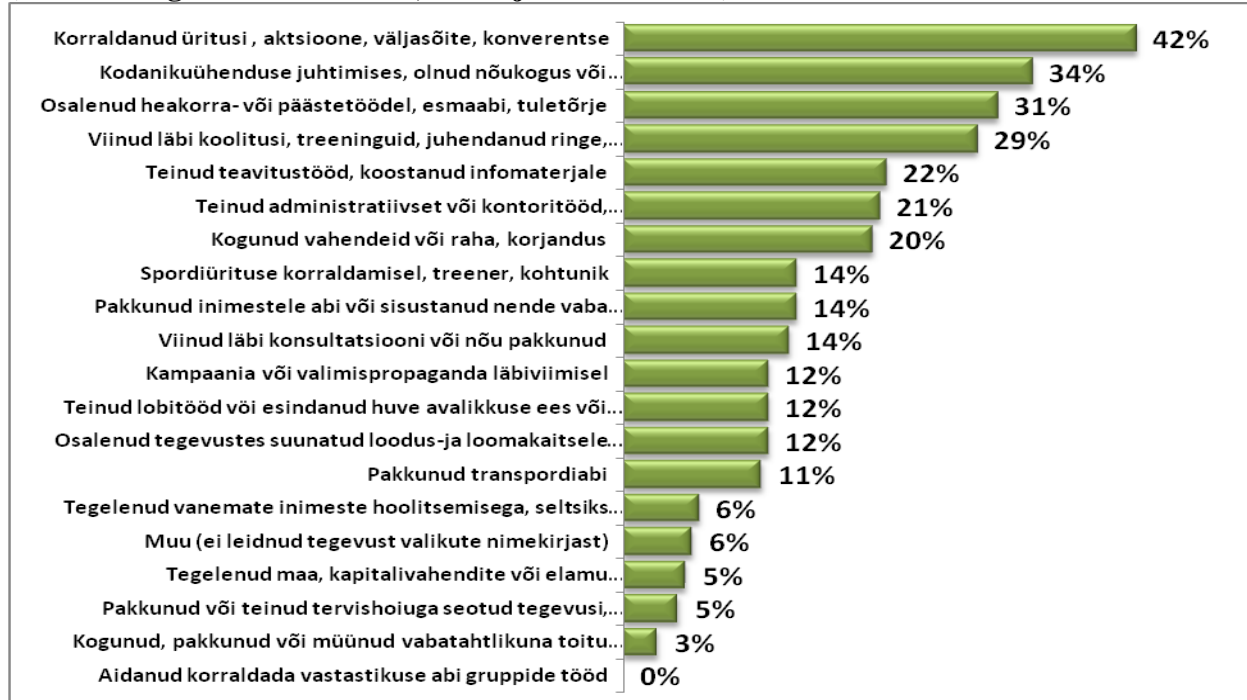
2008 VTA uuringus oli teisel kohal peale abi pakkumise, osalemine kampaania läbiviimisel, kolmandal kohal toidu kogumine, pakkumine ja müümine ning neljandal kohal oli inimestele abi pakkumine või tugiisikuks olemine.¹² 2009 VTA uuringus 50% vabatahtlikest olid abi pakkunud, 43% osalenud heakorra või päästetöödel, 26% pakkunud transpordiabi ja 24% teinud teavitustööd.¹³ 2009 VTA uuringus grupeeriti vabatahtlikud tegevuste loetelu ja aktiivsuse alusel kolme tüüpi. 78% moodustasid esimese tüüpi, keda peeti väheaktiivseks, kuna nad tegutsesid vaid kampaania korras, või kui abipaluja konkreetselt vajas abi. Teise tüüpi (17%) kuulusid aktiivsemad vabatahtlikud, kellele meeldis projektides kaasa lüüa ja teavitustööd teha ning uusi kogemusi koguda. Kolmandasse tüüpi (5%) kuulusid samuti aktiivsed vabatahtlikud, kuid nad tegelesid peamiselt abigruppidega ja kodanikuühenduste juhtimisega.¹⁴

¹² VTA, "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis: Uringuaruanne," 2008, lk.48

¹³ VTA, "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis: Uringuaruanne," 2009, lk 7

¹⁴ VTA, "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis: Uringuaruanne," 2009, lk. 9

**Joonis 12. Mis tegevustes olete vabatahtlikuna osalenud? % vabatahtlikest n=176
(Et näha kogu lauset valikutel, vaata joonist 29 lisas.)**

Kui oleks võimalik, siis millises valdkonnas sooviksite vabatahtlik olla?

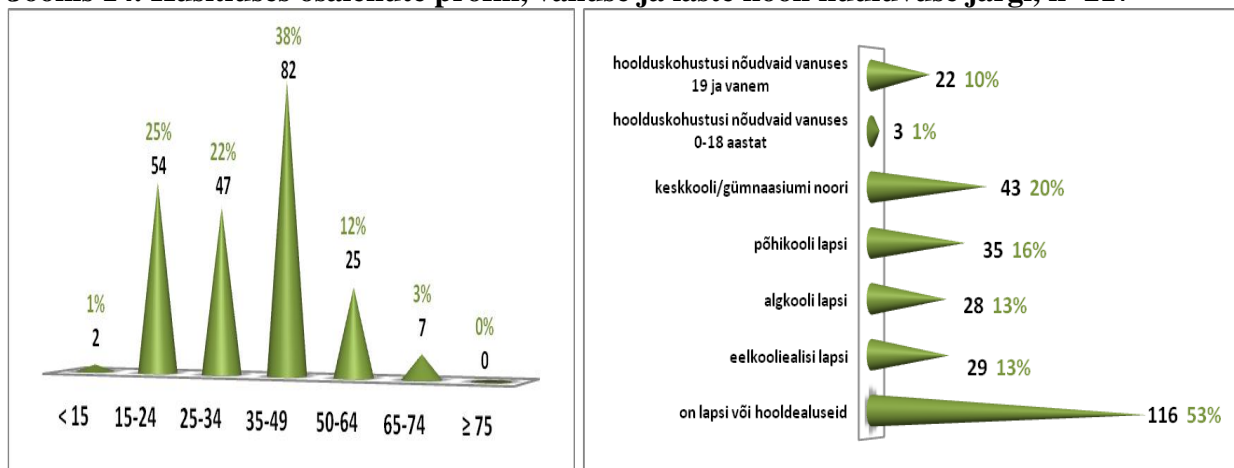
Kõigilt Pärnumaa küsitluses osalenutelt küsiti, missuguses valdkonnas nad sooviksid olla vabatahtlikud. Tulemused näitavad, et kõige rohkem ollakse huvitatud tegevustest, mis mõjutavad heaolu kohalikes piirkondades. Mida laiahaardelisem on valdkond ja kaudsem on kasu kohalikele ühiskonnale, seda väiksem on osalemise soov. Kõige rohkem ollakse huvitatud külaliikumisest ja kohaliku elu edendamisest, samuti laste ja keskkonna kaitsest ning noorsootööst.

Joonis 13. % kõigist vastajatest, n=217

Suur huvitatus Pärnumaa küsitluses osalenute hulgas lastekaitse ja noorsootöö valdkonna vastu võib tuleneda küsitluses osalenute vanuserühmast. Peaaegu pooled (47%) vastanutest on 34 aastased või nooremad, ning vähemalt 43% vastanutest on peres lapsi või noori.

Joonis 14. Küsitluses osalenute profiil, vanuse ja laste kooli kuuluvuse järgi, n=217

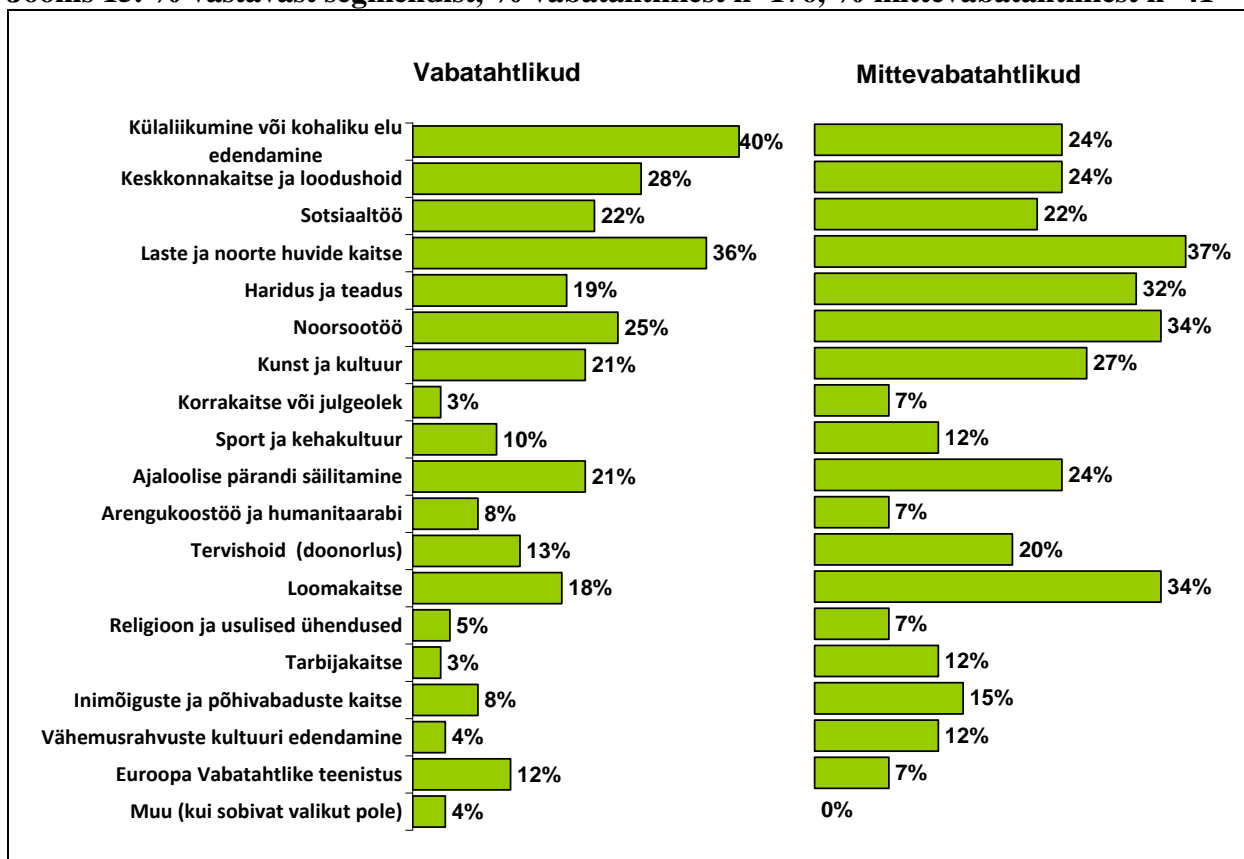
78 vastajast, kes olid huvitatud panustamisest vabatahtlikult laste ja noorte huvide kaitseks, oli vähemalt 53% peres 18 aastaseid või nooremaid inimesi. 58 vastajast, kes soovisid noorsootöö valdkonnas kaasa lüüa, oli vähemalt 45% peres 18 aastaseid või nooremaid. See näitab, et noorte kui ka nende vanemate kaasamiseks vabatahtlikku tegevusse valdkondades, mis puudutavad lapsi ja noori, on soovitatav teha propageerivat tööd läbi koolide ja noori puudutavate organisatsioonide. Märkimisväärne on veel see, et 53% ajalooliste pärandite säilitamisse, 46% kunsti- ja kultuurivaldkonda, 70% haridus- ja teadusvaldkonda, 51% keskkonnakaitse ja loodushoiu valdkonda panustada soovijatest olid kõrgharidusega.

Käesolev näitab üsna spetsiifilist kalduvust kõrgharidusega inimeste seas ja tähendab, et nendes valdkondades saab vabatahtlike arvu suurendada läbi ülikoolide ja muude kõrgharidusega seotud suhtlus- või tegevusringkondade. Keskkonnakaitse ja loodushoiu valdkond on eriti populaarne vanuserühma 15-24 kuuluvate hulgas, samuti loomakaitse valdkond, mis oli veel eriliselt hinnatud põhiharidusega vastajate hulgas.

2009. aastal korraldatud uuringus “Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis” mittevabatahtlikud olid kõige rohkem huvitatud keskkonnakaitse ja loodushoiu valdkonnast,¹⁵ millest ollakse huvitatud ka Pärnumaa mittevabatahtlike hulgas, kuid esikoha vastavate osalejate hulgas saavutas siiski laste ja noorte huvide kaitse ning järgnesid noorsootöö ja loomakaitse.

¹⁵ VTA, “Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis: Uringuaruanne,” 2009, lk 42.

Joonis 15. % vastavast segmendist, % vabatahtlikest n=176, % mittevabatahtlikest n=41

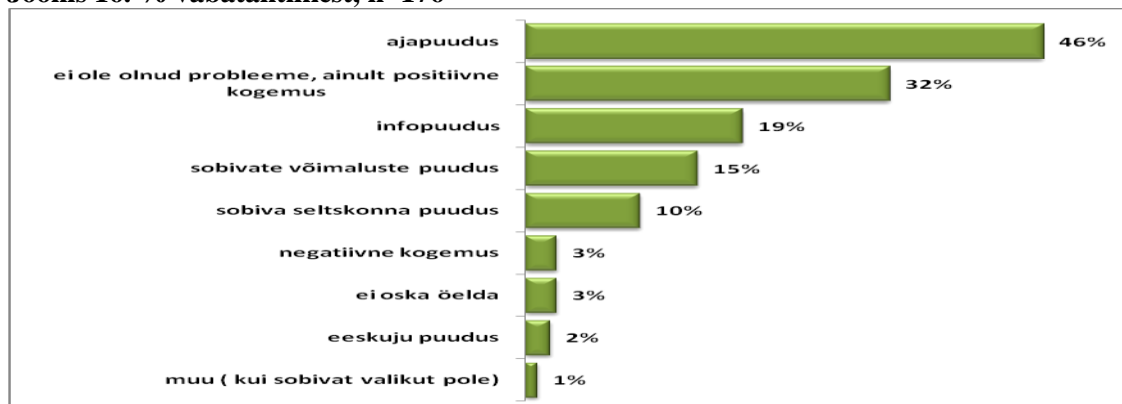
Vabatahtlike hulgas ollakse kõige rohkem huvitatud kohaliku elu edendamisest ja samuti noorte huvide kaitsest. Et just mõlemad rühmad soovivad panustada noorte ja laste huvide kaitsest tunduvalt rohkem, kui mitmesse teise valdkonda, näitab, et vabatahtlike kaasamine selles valdkonnas on puudulik.

Organisatsioonid, mis tegelevad nende valdkondadega, saavad tunduvalt suurendada oma vabatahtlike ridu, kui nad oskavad motiveerida neist huvitatud mittevabatahtlikke. Kuid mittevabatahtlike vähenenud aktiivsus võib siin ka peituda mitte ainult motivaatorite vähesuses, vaid konkreetsete võimaluste puudumises antud valdkonnas. Viimane tundub olevat reaalsem põhjus antud olukorras, kuna 36% vabatahtlikest on märkinud, et nad sooviksid tegutseda laste ja noorte huvide kaitse valdkonnas, millesse on samal ajal panustanud ainult 15% vabatahtlikest. Kui see valdkond pakuks piisavalt võimalusi vabatahtlikuks tegevuseks, oleks panustanute protsent olnud tunduvalt suurem, kuna ilmselgelt paljud neist soovivad sellel alal tegutseda. Seetõttu tuleks uurida, kuidas täpselt mittevabatahtlikud sooviksid panustada sellesse valdkonda, et neist saaks vabatahtlikud ja millised puudused või takistused ei lase vabatahtlikel panustada antud valdkonda.

Vabatahtlikuna tegutsedes Te olete kogenud alljärgnevaid probleeme või takistusi.

Pärnumaa küsitluses osalenud vabatahtlikud toovad peamiseks probleemiks oma vabatahtlikus tegevuses ajapuuduse. Ajapuudus oli toodud ka peamiseks takistuseks VTA 2009 aasta uuringus, kus 44% vabatahtlikest kurtis sama probleemi.¹⁶ Tänapäevase kiire elutempo juures ei ole ka võimalik seda tegurit palju parandada, kuid küll oleks võimalik tasakaalustada ajapuudust muude tehnoloogiliste võimalustega. Näiteks saab teatud vabatahtlikke tegevusi, eriti administratiivseid ülesandeid, koolitusi, treeninguid ja isegi sotsiaalsektorit hõlmavaid vestlusi teha internetis. See muidugi nõuab hea elektroonilise võrgustiku olemasolu, mis paljudes maakotades võib puududa, vaatamata sellele, et Eestit loetak üheks maailma kõige arenenumaks internetiriigiks.

Joonis 16. % vabatahtlikest, n=176

Märkimisväärne on, et 32% Pärnumaa küsitluses osalenud vabatahtlikest ei leidnud erilisi probleeme vabatahtlikuna tegutsedes ja tõdesid, et see on positiivne kogemus. Kuid samuti näitab see tulemus, et 68% vabatahtlikest ei pidanud oma kogemusi piisavalt positiivseteks, et seda märkida ja 3% nendest kurtis negatiivse kogemuse üle. Järeldada võib, et mitmed vabatahtlike kasutatavad organisatsioonid oskavad rahuldaval tasemel vabatahtlikku tegevust organiseerida, kuid vabatahtliku tegevuse korraldamise alal tuleb rohkem tööd teha, kuna positiivsete kogemuste arv ei ole piisavalt suur panustajate hulgas. Positiivsetel kogemustel on vabatahtlike hulgas suur tähtsus, eriti esmastel kogemustel, kuna need tagavad panustajate regulaarsema tegutsemise ja suusõnaliselt soodustava reklaami suhtlusvõrgustikus.

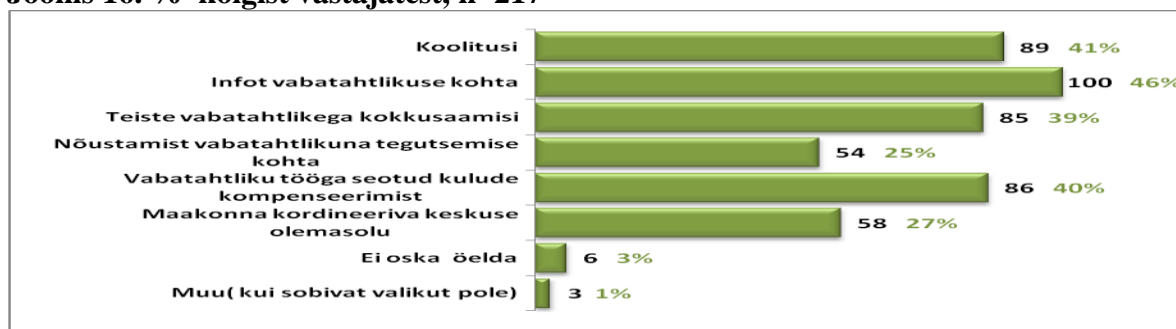
Ärimaailmas tehtud uuringutes on tihti leitud suusõnalisel kiitval reklaamil olevat suurem osakaal klientide leidmisel, kui massimeedia reklaamid ja suusõnaline reklaam kindlasti mõjutab ka vabatahtlike värbamist. Inimesed lähevad vabatahtlikuks parema meelega organisatsioonidesse või inimeste juurde, mille ja kelle kohta nad on tuttavatelt kuulnud häid muljeid. Seetõttu peaksid organisatsioonid kindlasti värbamisel rohkem rõhku panema vabatahtlike kvaliteedile, mitte niivõrd inimeste arvule, keda nad suudavad kaasata, eriti kui vajatakse regulaarselt tegutsevaid vabatahtlikke. 2009. aasta uuringus oli infopuudus toodud samuti üheks peamiseks probleemiks, mis kimbutab ka Pärnumaa vabatahtlikke. Kuigi elame ajastul, kus tihti leitakse olevat informatsiooni üleküllus, tuleb tõdeda, et konkreetse ja vajaliku informatsiooni leidmine on endiselt raskendatud. See tähendab, et organisatsioonid peavad vabatahtlike värbamiseks tegema senisest paremat reklaami, näiteks muutma propageerimise meetodikat laiahaardelisemaks, et informatsioon jõuaks kõigi huvitatuteni.

¹⁶ VTA, "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis: Uuringuaruanne," 2009, lk 13.

Viie kõige suurema probleemi või takistuse kohta on tehtud ka detalisem graafik, mida on võimalik uurida lisan, joonis 32. Huvitav on märkida, et ainuke vanuserühm 15 kuni 74 aastaste hulgas, kes ei pidanud ajapuudust vabatahtlikus tegevuses peamiseks probleemiks, olid 15-24 aastased vabatahtlikud. Neile oli peamiseks probleemiks infopuudus. Samal ajal 60% vabatahtlikest, kes kuulusid 25-34 aastaste hulka, pidasid ajapuudust suurimaks takistuseks. Kuid siin tuleb ära märkida, et ainult 30% 15-24 aastastel olid kodus lapsed või hoolealused, mis oli tunduvalt suurem protsent (57%) 25-34 aastaste vanuserühmas. Naiste seas oli ajapuudus palju suuremaks probleemiks kui infopuudus, kuid meeste seas ei olnud nendel kahel takistusel nii suurt vahet. Vändra kandis tundub olevat probleemiks peale ajapuuduse ka sobiva seltskonna leidmine, kuid Pärnu linnas on sobivate võimaluste leidmine veidi suurem probleem kui infopuudus.

Millist tuge või abi vajaksite vabatahtlikuna/et Teist vabatahtlik saaks?

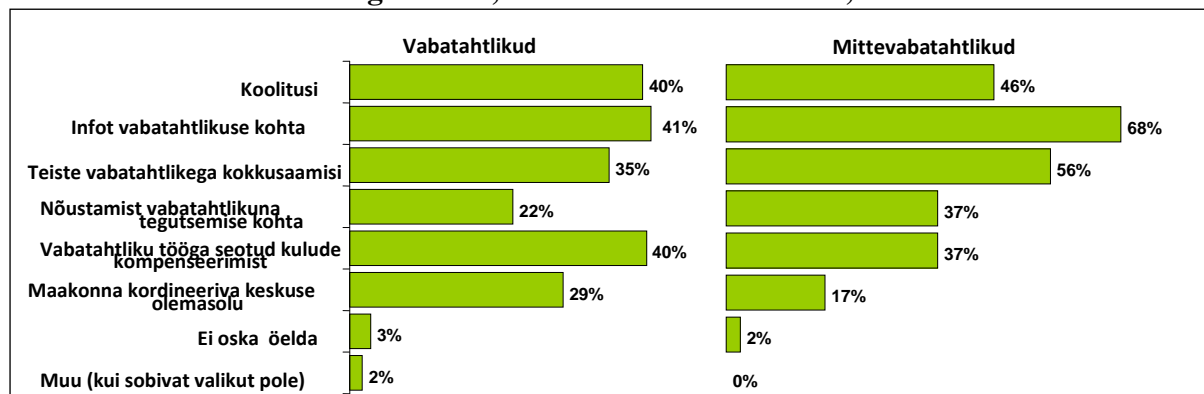
Joonis 16. % kõigist vastajatest, n=217

Pärnumaa vabatahtlike küsitluses sooviti teada, millist tuge vabatahtlikud sooviksid nende tegevuste arendamiseks ja mida mittevabatahtlikud vajaksid, et neist saaks vabatahtlikud.

46% vastajatest leidsid, et nad sooviksid rohkem informatsiooni, teisena soovitakse koolitusi, kolmandana vabatahtliku tööga seotud kulude kompenseerimist ning peaaegu sama palju ka teiste vabatahtlikega kokkusaamisi. Tähelepanuväärne on tulemuste juures, et vabatahtlike hulgas on koolituste saamine, kulude kompenseerimine ja informatsiooni leidmine peaaegu ühe tähtsusega, kuid mittevabatahtlike hulgas on informatsiooni leidmine tunduvalt tähtsam, kui nende teised kaks valikut, teiste vabatahtlikega kokkusaamine ja koolitused. Samuti on huvitav märkida, et vabatahtlikutele on kulude kompenseerimine rohkem tähtis kui mittevabatahtlikele. Antud resultaat võib tuleneda mittevabatahtlike vähesest teadlikkusest kulude kohta, mis võivad kaasneda vabatahtliku tegevusega, kuna sissetulekud polnud kahel rühmal väga erinevad.

Joonis 17. % vastavast segmendist, % vabatahtlikest n=176, % mittevabatahtlikest n=41

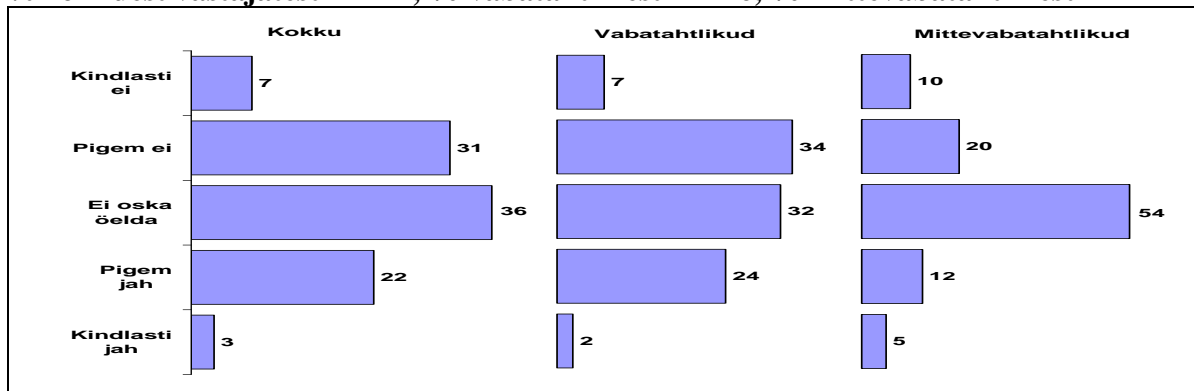

Vabatahtliku tegevuse väärtustamine Pärnu Maakonnas.

Pärnumaa küsitluse üheks peamiseks eesmärgiks oli paremini mõista vabatahtlike ja mittevabatahtlike väärtushinnanguid vabatahtliku tegevuse kohta. (Alljärgnevatel joonistel võivad protsendid mitte alati anda kokku 100%, kuna tulemused on ümardatud).

Joonis 18. Vabatahtlikkus on täna Pärnumaal väärtustatud riigi poolt...

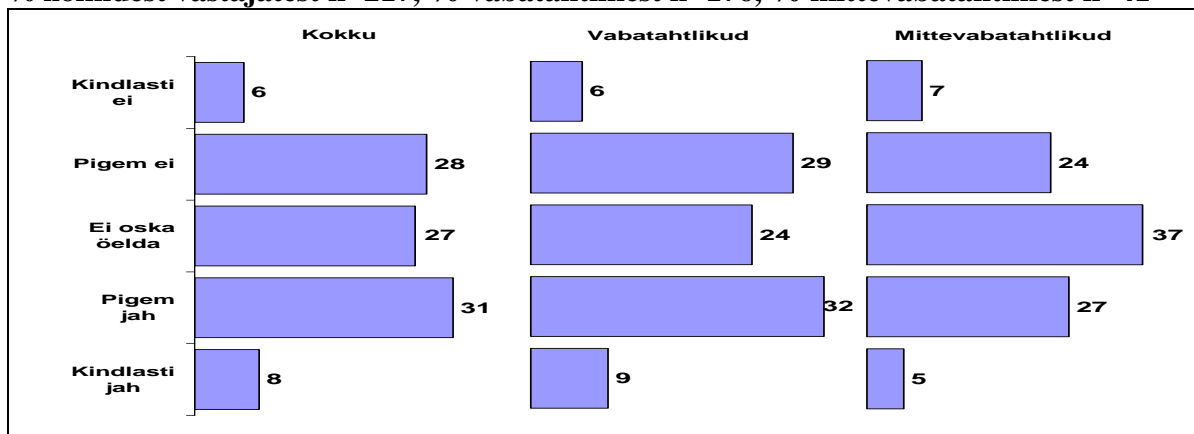
% kõikidest vastajatest n=217, % vabatahtlikest n=176, % mittevabatahtlikest n=41

64% mittevabatahtlike ei osanud vastata, kas Pärnumaal on vabatahtlikkus väärtustatud riigi poolt või mitte, kuid 34% vabatahtlikest leidis, et seda ei väärtustata piisavalt. Ainult 26% vabatahtlikest leidis, et vabatahtlikkus on väärtustatud riigi poolt ja mittevabatahtlike seas oli see protsent tunduvat väiksem. 2009 VTA uuringus 38% vabatahtlike ja mittevabatahtlike hindasid seda aspekti vastustega "nõustun täiesti või pigem selle väitega".¹⁷ Tundub, et riigi poolt vabatahtlikkuse väärtustamine on langenud Eestis või on Pärnumaalaste arvamus lihtsalt pessimistlikum üldisest Eesti arvamusel. Samal ajal leidsid küsitlusele vastajad, et kohalikud omavalitsused väärtustavad vabatahtlikku tegevust tunduvat rohkem kui riik. 41% vabatahtlikest ja 32% mittevabatahtlikest vastasid, et vabatahtlikkus on omavalitsuste poolt vähemalt mingilgi määral väärtustatud vastates küsimusele pigem jah või kindlasti jah.

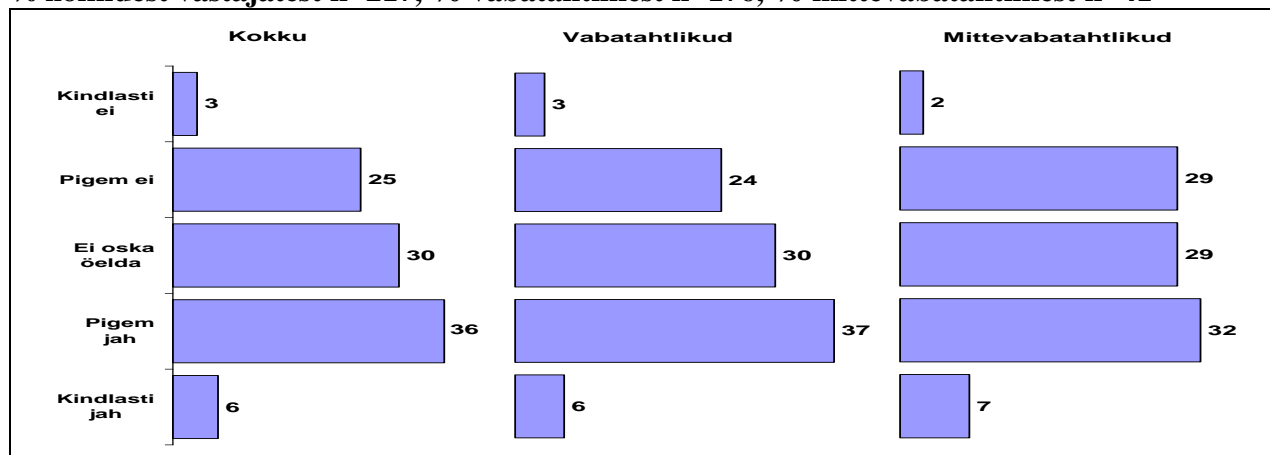
Joonis 19. Vabatahtlikkus on täna Pärnumaal väärtustatud kohaliku omavalitsuste poolt

% kõikidest vastajatest n=217, % vabatahtlikest n=176, % mittevabatahtlikest n=41

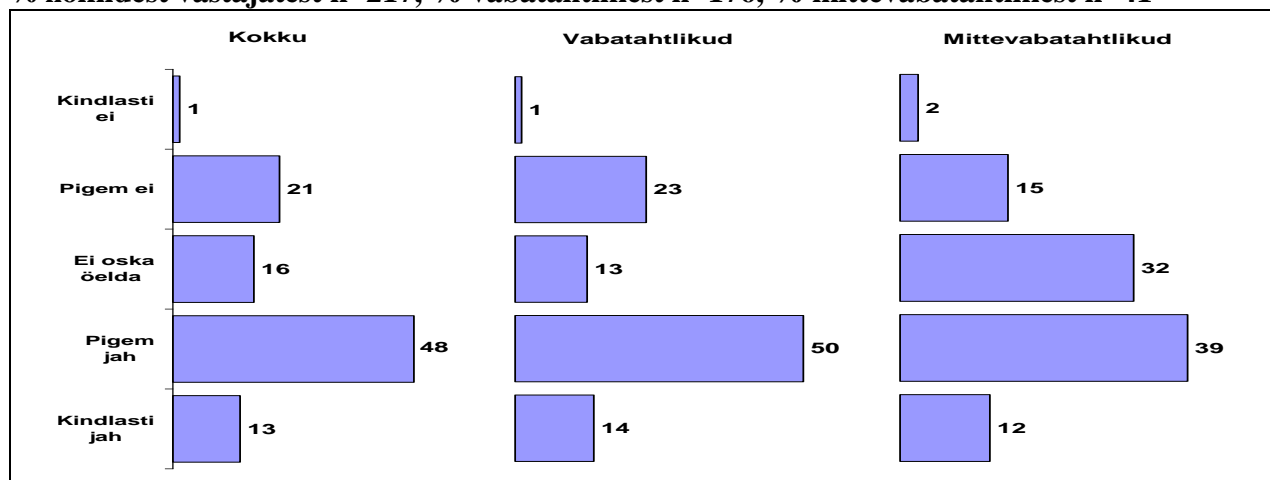
¹⁷ VTA, "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis: Uuringuaruanne," 2009, lk. 39

Joonis 20. Vabatahtlikkus on täna Pärnumaal väärtustatud avaliku arvamuse liidrite poolt
 % kõikidest vastajatest n=217, % vabatahtlikest n=176, % mittevabatahtlikest n=41

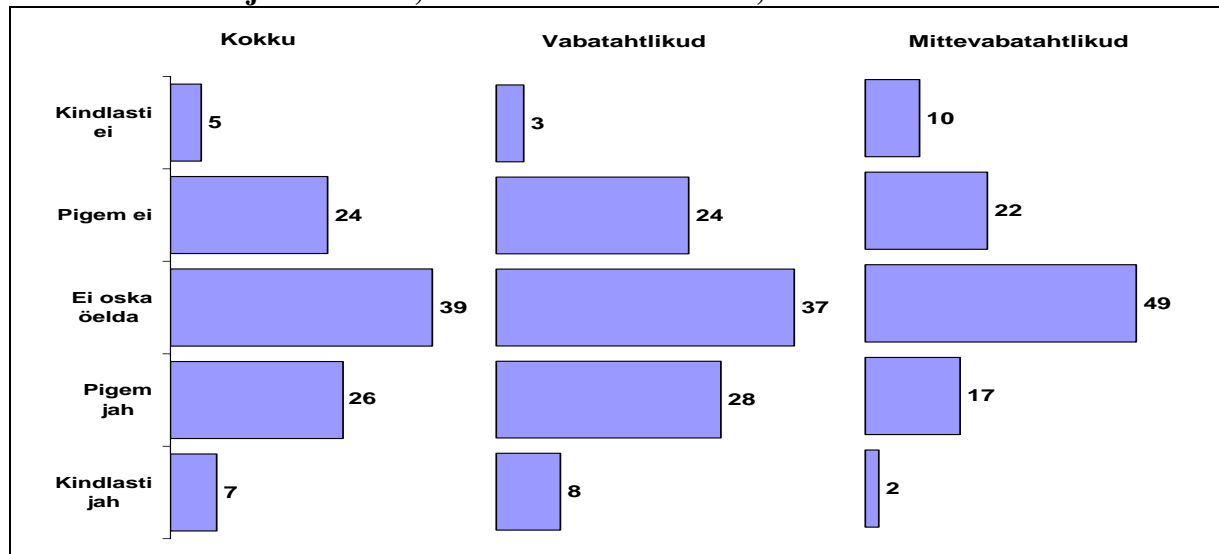

Samuti usuvad mittevabatahtlikud ja vabatahtlikud, et vabatahtlik tegevus on teatud määral väärtustatud avaliku arvamuse liidrite poolt, kuid tulemustest on selgelt näha, et küsitluses osalejate arvates ei rõhuta liidrid vabatahtlikku panustamist piisavalt. Väga vähesed hindasid avalikke liidreid vastusega kindlasti jah, mis tähendab, et poliitikas ja poliitilistes väärtustes vabatahtlikkust ei tooda eriti esile. Märkimisväärne on, et kuigi poliitikas ei ole vabatahtlikkus esiplaanil, leiavad inimesed ise, et selline tegevus on hinnatud rahva hulgas. Üle poolte vastasid, et vabatahtlikkus on Pärnumaal väärtustatud teiste inimeste poolt rohkemal või vähemal määral. Tavaliselt üldine arvamus kandub ka poliitilistesse, kuid antud olukorras ei ole seda juhtunud. Pole muidugi välistatud, et ühiskonna hüvanguks tehtava töö jätkuv rahvapoolne tunnustamine paneb ka avalikud liidrid vabatahtlikku tegevust rohkem väärtustama.

Joonis 21. Vabatahtlikkus on täna Pärnumaal väärtustatud teiste inimeste poolt
 % kõikidest vastajatest n=217, % vabatahtlikest n=176, % mittevabatahtlikest n=41

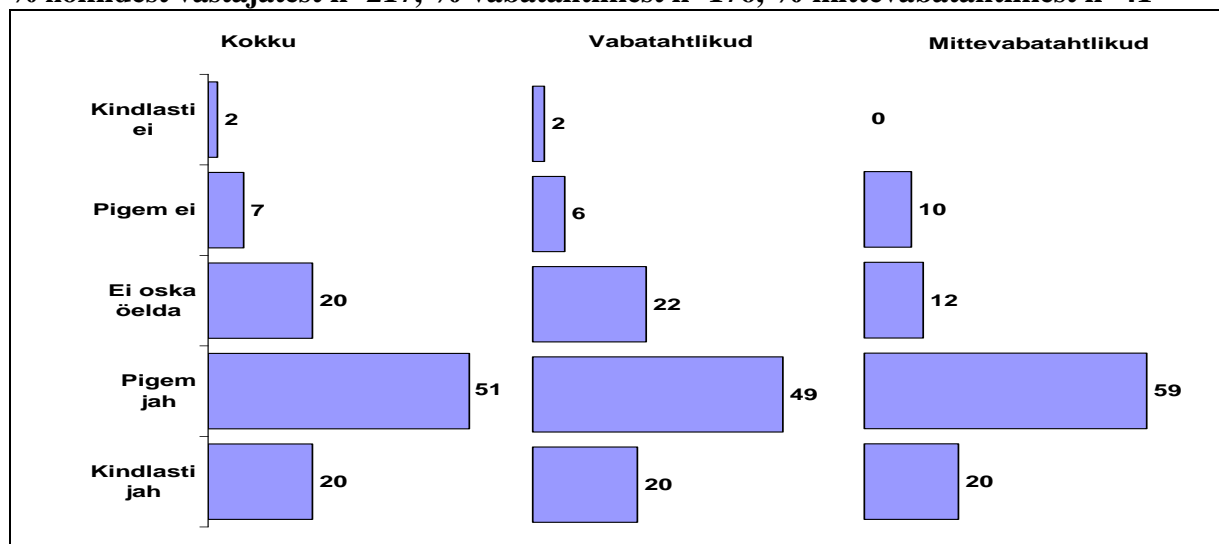

Joonis 22. Vabatahtlikkus on täna Pärnumaal väärtustatud tööandja poolt
 % kõikidest vastajatest n=217, % vabatahtlikest n=176, % mittevabatahtlikest n=41

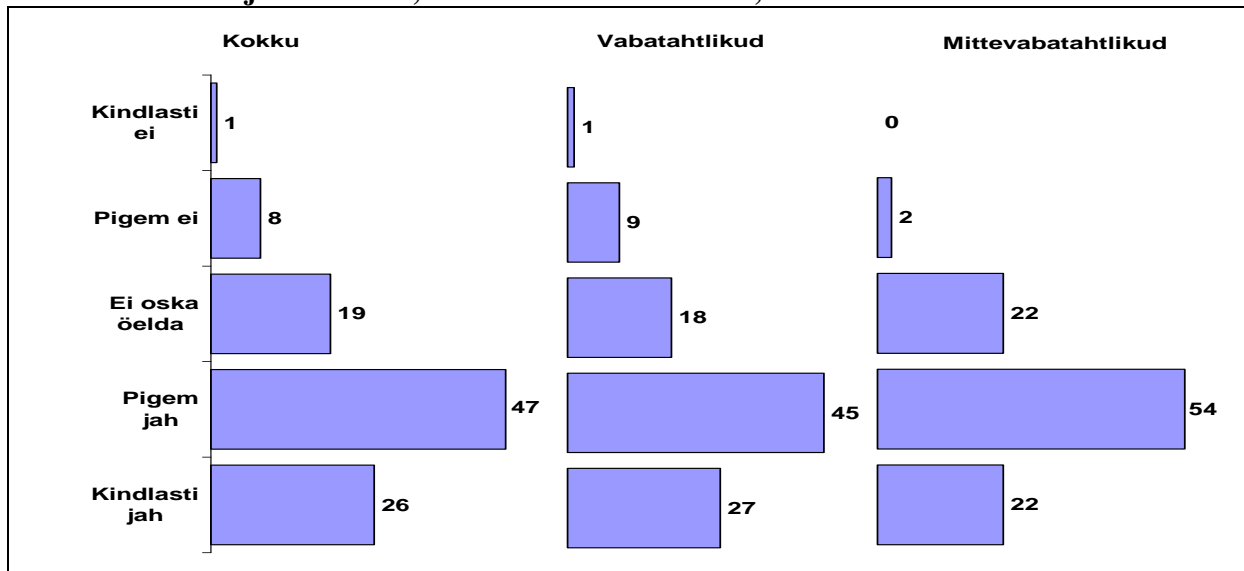

2009 VTA uuringus 45% leidsid, et vabatahtlikkus on väärtustatud tööandja poolt, kuid 83% hindasid vabatahtlikkust olevat hea mainega. Pärnumaa küsitluses vastajad ei olnud eriti kindlad oma tööandja väärtushinnangutes. Peaaegu sama paljud osalejatest, kes ütlesid pigem ei, ütlesid ka pigem jah ja paljud ei osanud sellele küsimusele üldse vastata. See näitab, et vabatahtlikku tegevust ei propageerita eriti töökohtades ja organisatsioonid, kes otsivad uusi liikmeid peavad ettevõtetega rohkem ja paremat koostööd tegema. Eriti arvestades sellega, et vabatahtlikkust peetakse Pärnumaal mainekaks, on vabatahtlike värbavatel asutustel palju kasvamise võimalusi, kui osatakse ettevõtetega ja haridusasutustega teha viljakat koostööd. Üle poolte vastajatest leidsid, et vabatahtlikkus on Pärnumaal hea mainega ja see on väga hea tulemus vabatahtlike arvu suurendamiseks edaspidi.

Joonis 23. Vabatahtlikkus on täna Pärnumaal hea mainega
 % kõikidest vastajatest n=217, % vabatahtlikest n=176, % mittevabatahtlikest n=41

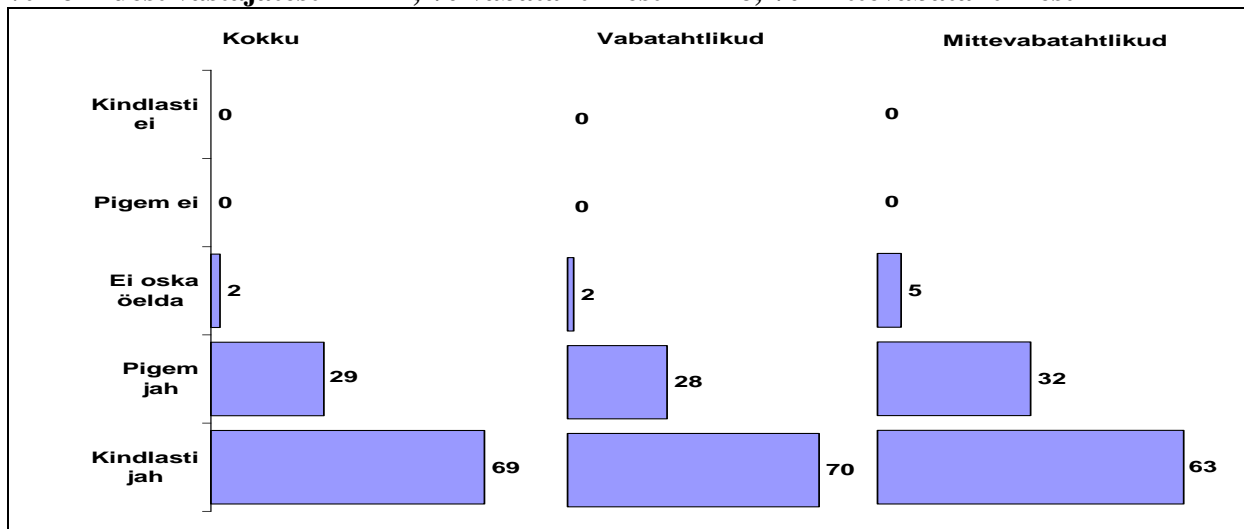

Joonis 24. Vabatahtlikkus on täna Pärnumaal üha kasvav trend
 % kõikidest vastajatest n=217, % vabatahtlikest n=176, % mittevabatahtlikest n=41

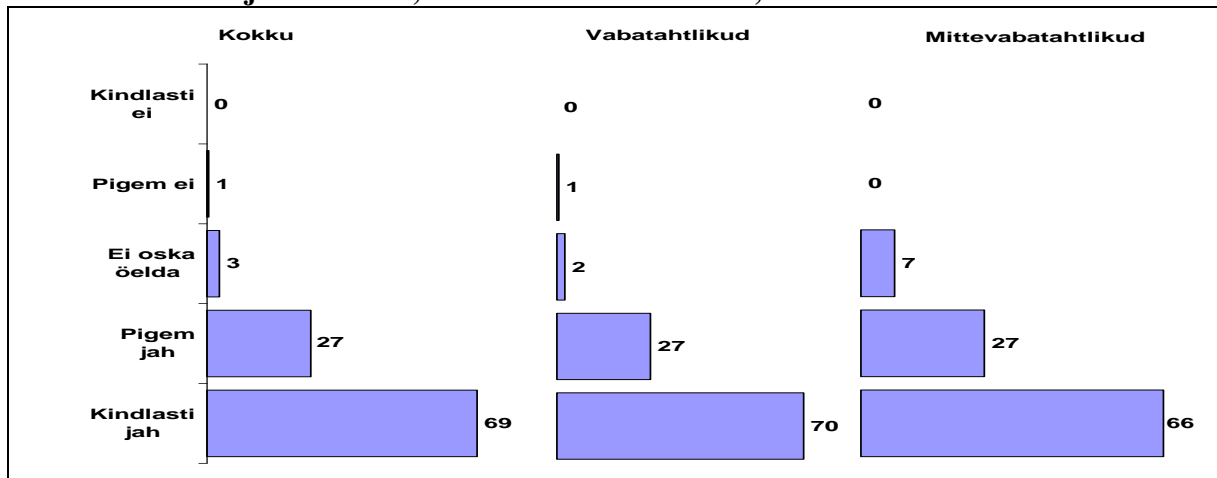

Samuti on hea näitaja, et vabatahtlikkust peetakse kasvavaks trendiks. 71% 2009 aasta uuringus osalejatest kaldusid kasvava trendi puhul positiivsete vastuste poole ja sama kalduvus on ka Pärnumaa küsitluses osalenute hulgas, milles 73% leidsid, et vabatahtlikkus on kasvav trend. Pärnumaa küsitlusele vastajad nõustuvad 2009 aasta uuringu vastajatega, et vabatahtlikkus on vajalik ühiskonna aregule. VTA uuringus 91% vastasid positiivselt ning Pärnumaa küsitluses 98% vastasid jaatavalt. Märkimisväärne on siinsete tulemuste juures see, et mitte keegi vastanutest ei leidnud vabatahtlikkust olevat mittevajalik, mis tähendab, et isegi kui inimesed ei panusta vabatahtlikku tegevusse, peavad nad seda vajalikuks. See omakorda näitab, et peaaegu kõiki mittevabatahtlikke on võimalik veenda panustama ühiskonda kasvõi mingil määral, seda juhul, kui organisatsioonid oskavad neile leida tegevust, mis neid rahuldaks ja huvitaks.

Joonis 25. Vabatahtlikkus on täna Pärnumaal vajalik ühiskonna üldise arengu jaoks
 % kõikidest vastajatest n=217, % vabatahtlikest n=176, % mittevabatahtlikest n=41

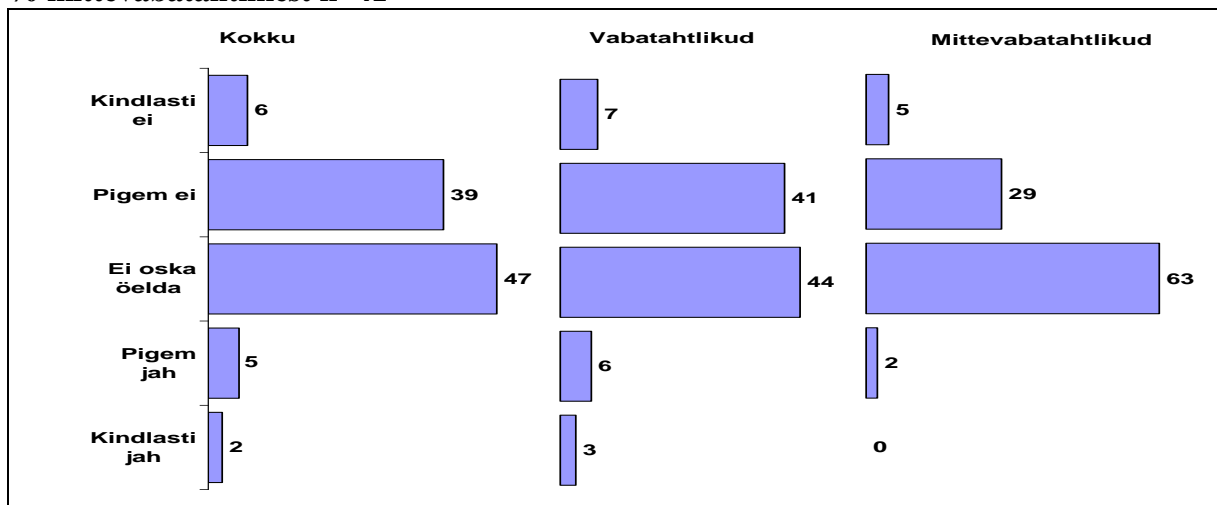

Joonis 26. Vabatahtlikkus on täna Pärnumaal vajalik inimeste jaoks
 % kõikidest vastajatest n=217, % vabatahtlikest n=176, % mittevabatahtlikest n=41

Väga meeldiv näitaja on, et suurem osa vastajatest on leidnud vabatahtlikkuse olevat vajalik inimeste jaoks. Kõik peale ühe vabatahtliku kaldusid positiivsete vastuste poole. 2009 VTA uuringus oli kõige rohkem positiivseid vastuseid just sellele küsimusele, 93% osalejatest vastas, et vabatahtlikkus on vajalik inimeste jaoks. Teisena oli järjestuses, et vabatahtlikkus on vajalik ühiskonna jaoks (91%), kolmandana, et vabatahtlikkus on hea mainega (83%) ja neljandana, et see tegevus on väärtustatud teiste inimeste poolt (78%). Pärnumaa küsitluses on järjestus veidi teine. Esimeseks tuli, et vabatahtlikkus on vajalik ühiskonnale (98%), teiseks, et vajalik inimestele (96%), kolmandaks üha kasvav trend (73%) ja neljandaks, et vabatahtlikkus on hea mainega (71%).¹⁸

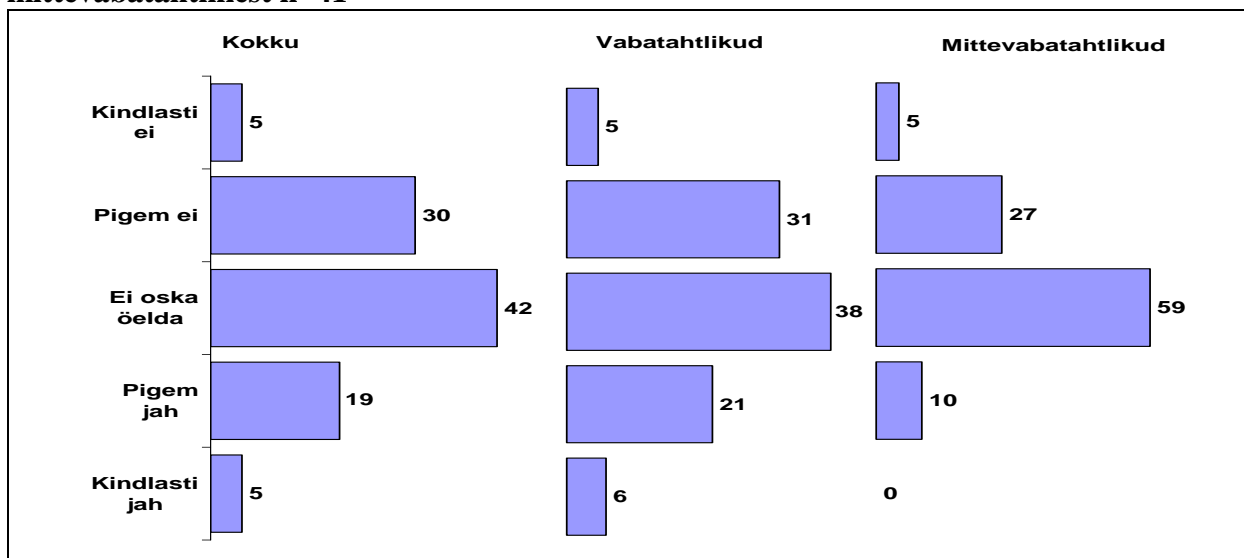
Joonis 27. Vabatahtlikkus on täna Pärnumaal piisavalt reguleeritud või soodustatud läbi seadusandluse. % kõikidest vastajatest n=217, % vabatahtlikest n=176, % mittevabatahtlikest n=41

¹⁸ VTA "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis: Uringuaruanne," 2009, lk 39

Kui 2009 VTA uuringus osalenutest 33% leidsid, et vabatahtlik tegevus on piisavalt toetatud tugistruktuuride jms poolt ning 27% nõustusid väitega, et vabatahtlik tegevus on piisavalt reguleeritud läbi seadusandluse, siis Pärnumaa küsitluses osalenute arvamused on palju pessimistlikumad mõlema väite puhul.¹⁹ Maakonna küsitlus näitab, et ainult 24% vastajatest on teatud määral rahul vabatahtliku tegevuse toetusega tugistruktuuride poolt ja 7% vastasid positiivselt vabatahtliku tegevuse piisavale reguleerimisele Pärnumaal läbi seadusandluse. Mõlemad pessimistlikud tulemused näitavad, et riik ja kohalikud omavalitsused ei soodusta vabatahtlikku tegevust piisavalt, mille põhjuseid tuleks tõsisemalt uurida. Isegi kui tugistruktuurid püüdleksid suurema toetuse poole ei saa nad oma toetatavat tegevust väga palju suurendada ilma riigi ja kohaliku omavalitsuse abita. Probleem säilib ka siis, kui kogu tugistruktuur oleks ehitatud 100 % altruistlikul tegevusel ja tegevus- ning kapitalikulud oleksid väikesed, kuna isegi vähesed kulud peavad olema kaetud kellegi eelarvest. Kui arvestada tuleva kümnendiku majanduslikku olukorda, mida enamasti kirjeldatakse väljenditega nagu ”kulutuste rangus” ja ”eelarve kasinus”, siis ühiskonna sotsiaalse heaolu säilitamiseks peavad valitsused hakkama tõsiselt arvestama vabatahtliku tegevuse potentsiaaliga ja välja töötama ideed, mis aitaks seda potentsiaali edukalt kasutada. Tuleks töötada ideede kallal, mis arendaksid vabatahtlikku tegevust laiahaardelisemaks ja samuti haaraksid elanikkonda, kes pole sellest siiani osa võtnud.

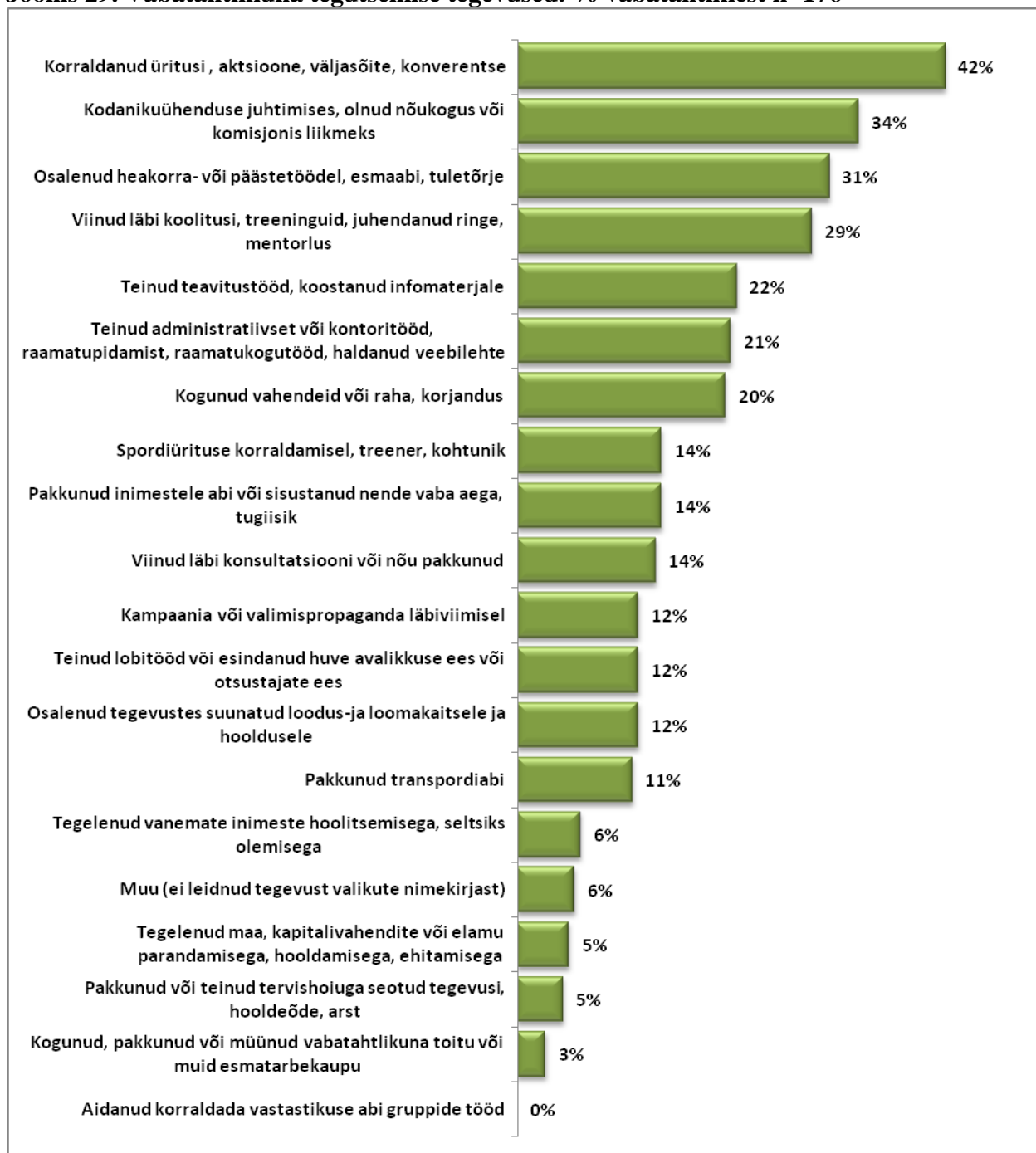
Joonis 28. Vabatahtlikkus on täna Pärnumaal piisavalt toetatud tugistruktuuride, koolituskeskuste jms poolt. % kõikidest vastajatest n=217, % vabatahtlikest n=176, % mittevabatahtlikest n=41

¹⁹ VTA, "Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis: Uuringuaruanne," 2009, lk. 39

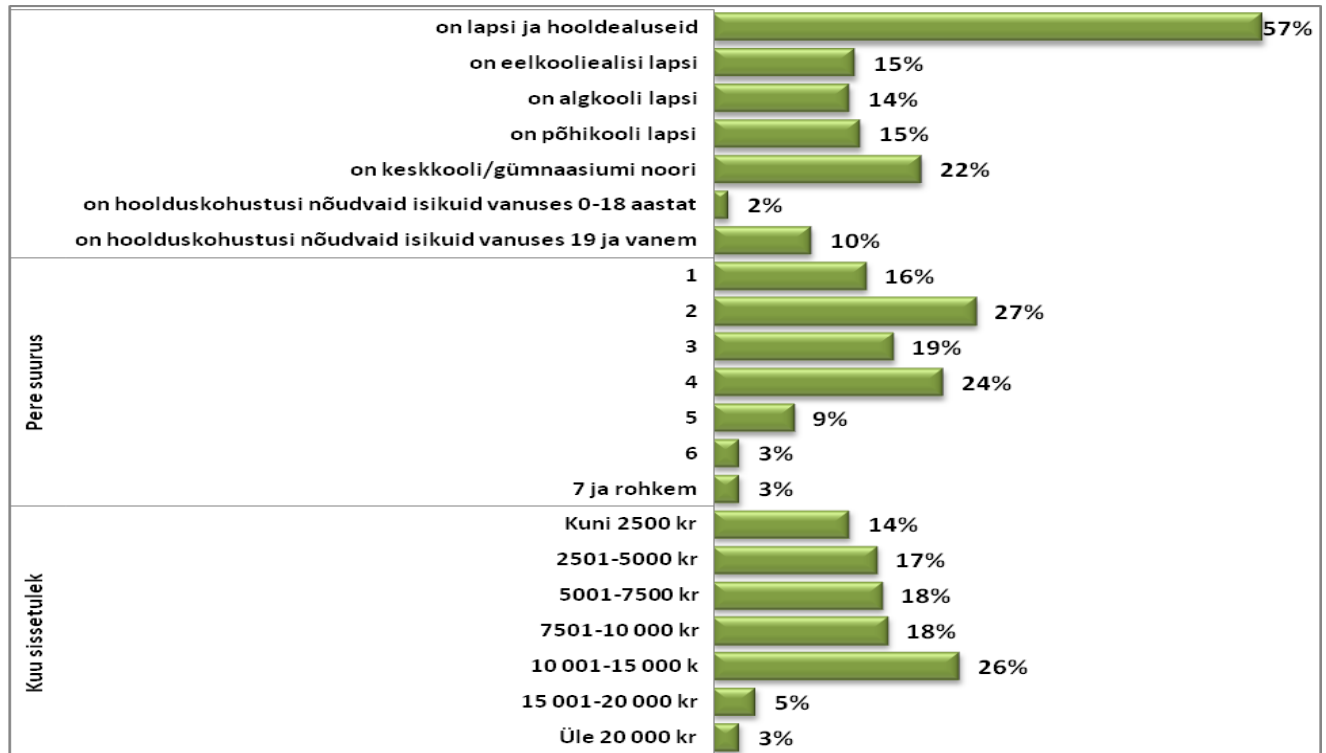
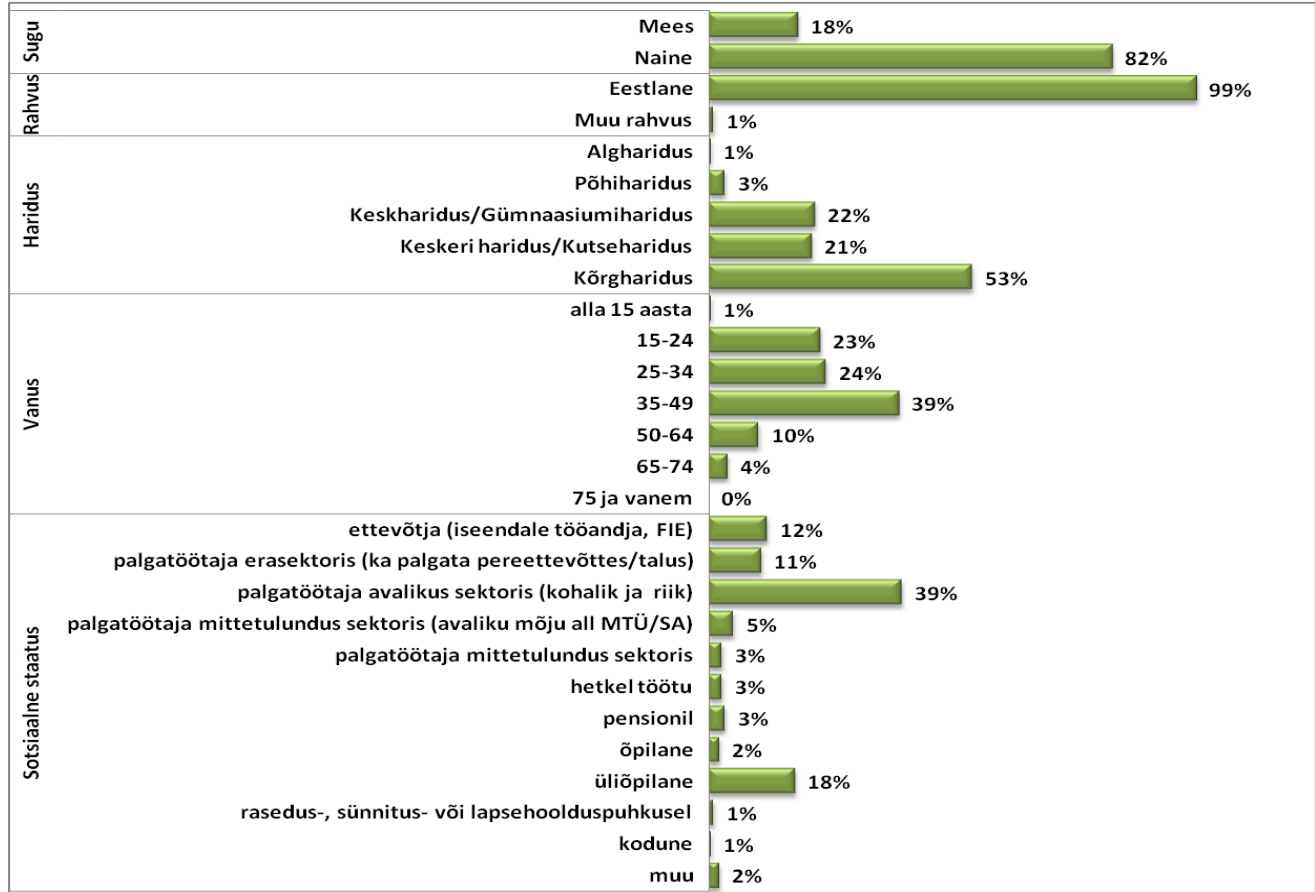
Lisa.

Joonis 29. Vabatahtlikuna tegutsemise tegevused. % vabatahtlikest n=176

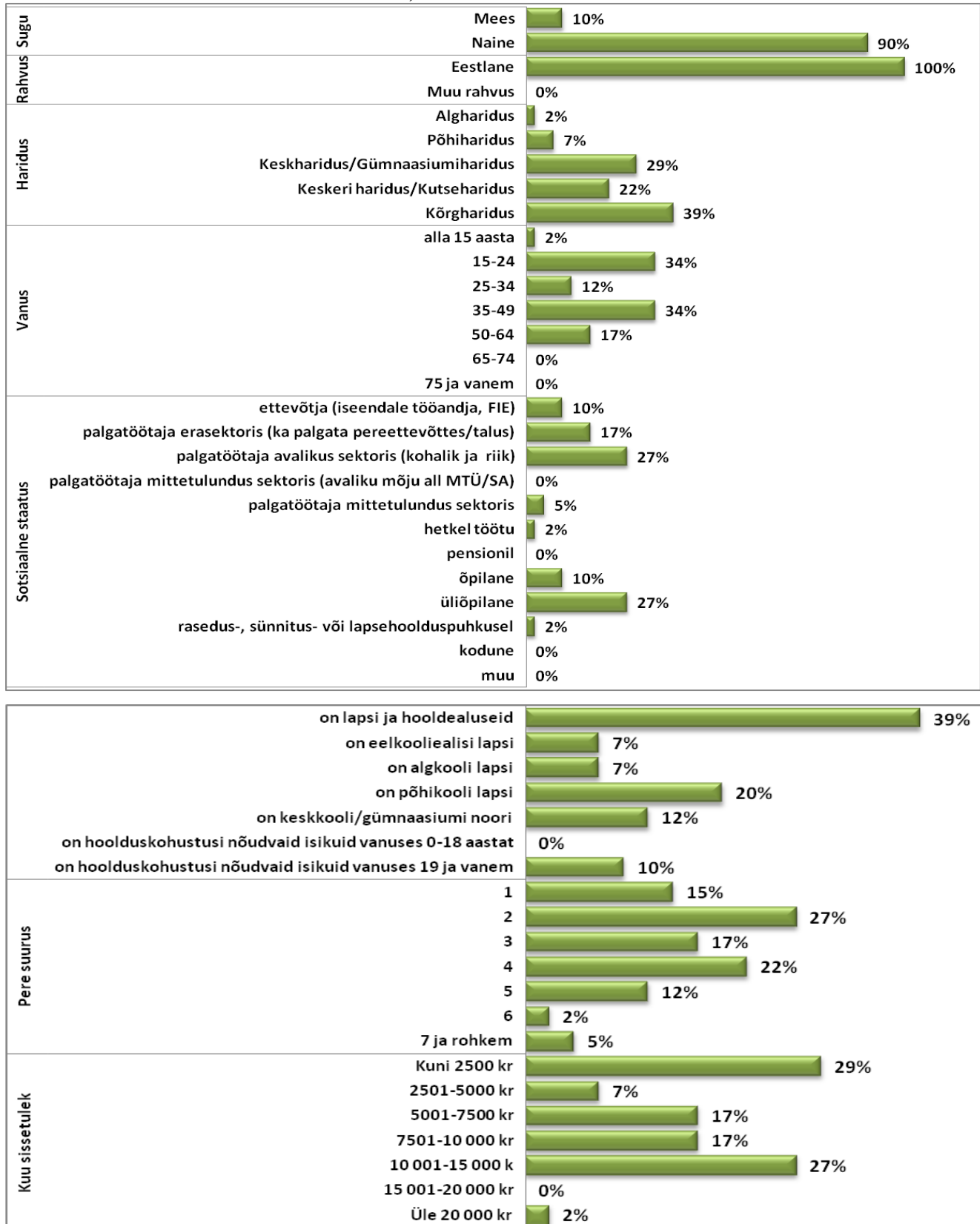
Vabatahtlike sotsiaal-demograafiline taust.

Joonis 30. % Vabatahtlike rühmast, n=176

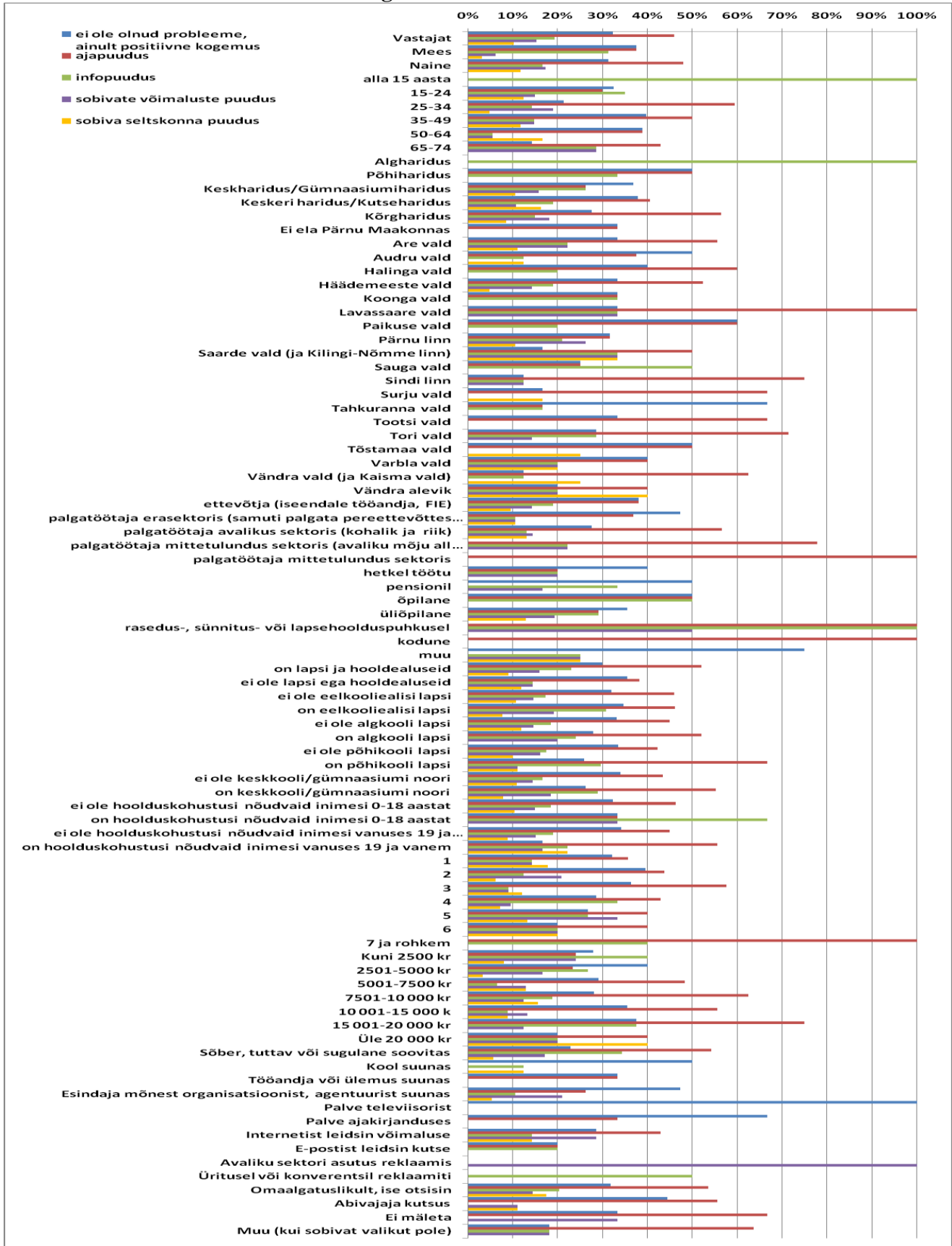

Mittevabatahtlike sotsiaal-demograafiline taust.

Joonis 31. % Mittevabatahtliku rühmast, n=41

Joonis 32. % vastavast vabatahtlike segmendist. Näiteks: % Pärnu linna 57 vabatahtlikust.

II osa Intervjuud Vabatahtlike kaasanud organisatsioonidega Pärnumaal

Sissejuhatus

Intervjuud viidi läbi 19 organisatsiooni esindajatega projekti meeskonna liikmete poolt. Intervjuude eesmärk oli saada ülevaade Pärnumaa erinevate organisatsioonide kogemustest vabatahtlike kaasamisel ning vajadustest vabatahtlike senisest enamaks ja tulemuslikumaks kaasamiseks. Kuna intervjuude käigus otsiti vabatahtlike kaasamise näiteid, ei kasutatud valimi koostamisel juhuvalimit, vaid kaardistati meeskonna poolt erinevate valdkondade organisatsioonid, kellel on kogemusi vabatahtlike kaasamisel. Valimi koostamisel jälgiti, et kõik olulised valdkonnad oleks esindatud. Intervjueerimisel piirduti 19 organisatsiooniga, kuna juba antud hulga puhul hakkasid vastused korduma ning uusi teemasid ei püstitatud.

Intervjueeriti:

Omavalitsuste esindajaid – 3 omavalitsust, ühes omavalitsuses viidi läbi kaks intervjuud, eraldi sotsiaalosakonna inimestega ja teine kultuuri-, noorsoo- ja haridusosakonna töötajatega.

Riigi ja omavalitsute allasutusi – 3

Mittetulundusühendusi:

- Sotsiaalvaldkonnast 5
- Noortega tegelevaid 1
- Spordivaldkonnast 1
- Kultuurivaldkonnast 2
- Loomade varjupaiku 1
- Keskkonnaga tegelevaid 1
- Kohaliku elu edendamise tegelevaid 1
- Vähemusrahvustega tegelevaid 1

Kuidas tekkis organisatsioonidel vajadus vabatahtlike kaasata?

Peamiseks vabatahtlike kaasamise vajaduseks omavalitsustes ja riigi allasutustes oli eelarve nappus piirkonna suurürituste korraldamisel, mis tingis abikäte otsimise vabatahtlike seast. Näitena kultuuriüritused, messid. Teine oluline põhjus on piirkonna arengu kavandamine, erinevate komisjonide töö, mille töösse laiemat pildi saamiseks tuli kaasata erinevate sihtgruppide esindajad, kes valdavalt osalesid vabatahtlikkuse alusel.

Kolmanda sektori organisatsioonid on juba oma struktuurilt üles ehitatud vabatahtlikule tegevusele. 14 MTÜst vaid neljal oli palgalisi inimesi, ülejäänud töö toimub vabatahtlikkuse alusel. Välisvabatahtlike kaasamise kogemuse töid välja 4 ühendust.

Kuidas vabatahtlikud organisatsiooni jõudsid?

Omavalitsustes suurürituste tarvis on vabatahtlike otsitud läbi kohaliku meedia, tänu esimestele kogemustele on tekkinud ka vabatahtlike nimekirjad. Komisjonides ja arengutegevustes kaasatakse vabatahtlike läbi omavalitsuste koostööpartnerite – MTÜde.

MTÜd leiavad vabatahtlikud oma asutajate, liikmeskonna hulgast. Vabatahtlikud jõuavad organisatsiooni ka läbi ürituste esitluste, sotsiaalvaldkonnaga tegelevad ühendused käivad ennast koolides, messidel, üritustel tutvustamas. Kõige paremini toimib inimeselt – inimesele kutsumine. Kaks ühendust teavitas oma vabatahtliku tegevuse võimalusi ka läbi ajalehe, kuid täna tuleb tunnistada, et viimase paari aastaga ei ole ajalehe artiklite peale tulnud ühtegi vabatahtlikku. Erandiks vaid üks noorteühendus, kes on läbi ajalehe reklaami omale uusi noorte juhendajaid leidnud. Samas kannavad artiklid ajalehtedes ka olulist teavitusrõlli, seega on meedia kaudu teavitus olulise rolliga laiemal üldsuse teavitamisel. Enamus ühenduste esindajaid rõhutasid tõsiasja, et vabatahtlikena toimetavad ühenduste juures aastaid samad inimesed, uusi vabatahtlikke on suudetud vähe leida, paljud organisatsioonid ei tegele teadliku vabatahtlike värbamisega.

Välisvabatahtlike võimalustest teatakse vähe. Peamine info on tulnud läbi organisatsioonide eestvedajate, läbi Euroopa Noorte programmi. Pärnumaal oli viimasel aastal välisvabatahtlikke vaid paar inimest.

Kuidas sündisid kokkulepped vabatahtlikega?

Peale ühe ühenduse oli kõikidel teistel organisatsioonidel vabatahtlikega suulised kokkulepped. Erand oli Loomade Varjupaiga vabatahtlikega, kus lepingu tingis vastutuse reguleerimise vajadus. (Näiteks kes vastutab, kui loom ründab vabatahtlikku, lepinguga jääb vastutus vabatahtlikule). Kirjaliku lepingu vajadust tõid välja ka teised ühendused, kelle tegevuses on vajalik lahti rääkida vastutuse küsimused, kus võib tegemist olla ohuallikatega, sotsiaalsete küsimustega (näiteks töös eakatega, abi vajavate lastega jne.) Kirjalikud lepingud on välisvabatahtlikega, siin sätestavad lepingu Vabatahtlikku vahendavad organisatsioonid, programmid. Lepingud sõlmitakse ka vabatahtlikega, kes on vahendatud organisatsiooni Töötukassa poolt, kes vabatahtlikule kompenseerib sõidukulud.

Vabatahtlike juhendamiseks päris eraldi inimesi üldjuhul organisatsioonides ei ole. Vaid Hansapäevade läbiviimisel oli linnal eraldi inimene, kes vabatahtlike tegevust ürituse korraldamisel koordineeris. Üldjuhul on vabatahtlike juhendamine antud mõne organisatsiooni töötaja või juhatuse liikmele. MTÜdes on vabatahtlike juhendajad ka projektide juhid, ürituste vastutajaid, kuhu vabatahtlikke kaasatakse. Pikemaajaliste vabatahtlike kaasamisel viivad organisatsioonid läbi koolitusi – näiteks Punane Rist, Kaitseliit jne.

Kulude kompenseerimine vabatahtlikele toimub üldjuhul lähtuvalt organisatsiooni võimalustest. Üldjuhul püütakse katta vabatahtlike sõidukulud. Suurürituste puhul antakse vabatahtlikele ka lõuna, mõningal juhul vormiriietus. Välisvabatahtlike kulude katmine on korraldatud programmide rahadest.

Tegevused milles vabatahtlikke kaasati

Tegevused on üsna sarnased sellele, mis on välja toodud küsitluste vastustes. Peamiselt rakendatakse vabatahtlikke konkreetsete ürituste, laagrite, väljasõitude, heakorra töödel, aktsioonide läbiviimisel. Samuti MTÜde juhtimisel, komisjonide töös osalemisel, projektide elluviimisel. Sotsiaalvaldkonnas on vabatahtlikud kaasatud läbi MTÜde, samas omavalitsuste poolelt nenditi, et vabatahtlikud on leidnud minimaalselt rakendust eakate hooldekodudes, eakate, puuetega inimeste abistamisel kodus. Peamiseks põhjuseks on eetilised küsimused, vabatahtlike usaldusväärsus. Omavalitsuste arvates võiks keskus sotsiaalvaldkonnas tegutseda soovivate vabatahtlike tausta uurida, neid koolitada jne, mis omakorda annaks julguse sotsiaaltöötajatele vabatahtlikku kaasata.

Vabatahtlike panus organisatsioonis, temaga kokkulepitud tegevuste teostamisel.

Kõik intervjueritud olid üldjoontes rahul vabatahtlike panusega oma organisatsioonis. MTÜd tõid välja, et ilma vabatahtliketa poleks sisuliselt nende organisatsiooni ega tegevust. Külaseltsi poolt rõhutati, et just vabatahtlike panusele saab rakendatud Külaelude arendamiseks suunatud fondide rahastus, sest selle raha kasutamise taotlemine, projektide elluviimine on puhtalt vabatahtlike õlul, seda eriti PRIA kaudu tulevates rahadest, kus projektijuhtimise tasustamine ei ole lubatud.

Hansapäevade korraldamine sellises mahus ja nii hästi ei oleks samuti olnud reaalne linnavalitsuse väikese meeskonna poolt, just vabatahtlikud tegid sellest tõeliselt suure ja toimiva ürituse.

Vabatahtlike kaasajatel üldjuhul ei ole suuri ootusi vabatahtlikele, kõige olulisemaks peetakse inimese soovi midagi ära teha, aidata ja kui organisatsiooni poolt tuleb ka juhendamine, vabatahtlikule sobiva tegevuse leidmine, siis üldjuhul rahuldab tulemus mõlemaid pooli.

Analoogselt küsitlusele tuli ka intervjuudest välja, et probleeme vabatahtlikega üldjuhul ei ole. Mõningad probleemid – ajast mitte kinni pidamine, ühel juhul purjus olekus tööle tulemine, oma tööülesannetega mitte hakkama saamine, lahendati omavahelise kokkuleppe kaudu, paaril korral ka omavahelise koostöö lõpetamisega.

Vabatahtlike tunnustamine, motiveerimine

Kõik vastajad rõhutasid, et tunnustavad töö lõppedes oma vabatahtlikke suuliselt või tänukirjaga, korraldatakse tunnustusüritusi.

Linna poolt toodi välja just linnajuhtide tasandil vabatahtlike tunnustamist, näiteks Hansapäevade lõputseremoonia oligi üles ehitatud vabatahtlike tunnustamisele, tunnustuskõne pidas linnaapea.

Lisaks püüavad MTÜd leida võimalusi oma vabatahtlike koolitamiseks, pakkuda neile võimalusi osaleda õppereisidel, organisatsiooni ühisüritustel.

Kaitseliidu näitel on vabatahtlikel võimalus jõuda edasi nii öelda vabatahtlike karjääriredelil.

Organisatsioonides on rakendatud oma vabatahtlike märke, muud sümbolikat.

Vastajad pidasid oluliseks just vabatahtlike märkamist ja seda kindlasti vabatahtliku kaasava organisatsiooni juhtide poolt. Oluliseks tunnustuseks on ka see, kui vabatahtlik saab tagasisidet tema poolt antud panuse tähtsusest organisatsiooni arengule.

Vabatahtliku töö hindamine, analüüs

Vabatahtliku töö hindamine toimus enamasti suuliselt, peale töö lõppemist. Põhjalikku ning kirjalikku analüüsi ei teinud keegi vastanutest. Selle üheks põhjuseks võib ka olla asjaolu, et kellelgi polnud erilisi probleeme vabatahtlikega. Omavalitsuste poolt toodi välja, et raske on hoida sidet vabatahtlikega, omavalitsustel ei ole ressursse vabatahtliku tegevuse analüüsiks, samuti hiljem, peale üritust nende edasiseks rakendamiseks.

Erand on vaid välisvabatahtlike kaasajatel, kus programm eeldas põhjalikku aruannet, sealhulgas vabatahtliku panuse analüüsi.

Vabatahtlike kaasamine organisatsioonides edaspidi

Kõik intervjuus osalenud organisatsioonid kavandavad ka edaspidi vabatahtlike kaasamist vähemalt samas mahus. Vabatahtlike arvu suurendamiseks on vaja ärgitada vabatahtlike kaasama neid organisatsioone, kes seda täna ei tee.

Omavalitsused näevad vabatahtlike kaasamist eelkõige läbi MTÜdest koostööpartnerite, samuti omavalitsuse poolt korraldatavate suurürituste kaudu.

Väga positiivne oli Pärnu Linna pikemaajaline kava noortest vabatahtlike kaasamise osas – kus vabatahtlike kaasamine on toodud ära arengukavadesse, konkreetselt linna noorsootööle suunatud arengukavas, punkti 1.1.17, mis toob eraldi välja vabatahtlike kaasamise.

Pärnu linn : Üheks probleemiks on, kuidas leida rakendust vabatahtlikele suuriürituste vahel, siin võiks infot vahendada keskus. Täna on üheks mureks, et Hansapäevadega saime 160 vabatahtlikku, kelle kontaktid on meil olemas, aga suuriürituse vahepeal ei ole meil neile tegevust pakkuda ehk siin on koostöökoht vabatahtlike keskusega.

MTÜd kaasavad ka edaspidi oma tegevusse vabatahtlikke, põhiküsimuseks jääb siin, kuidas jõuda uute inimeste, uute vabatahtlikeni.

Kuidas nägid intervjueritavad vabatahtliku tegevuse teemat maakonnas

Vabatahtlikku tegevust hinnati väga oluliseks maakonna arengus . Samas tõid mitu organisatsiooni välja, et teema tähtsust ei mõisteta piisavalt.

Näiteks: Maakondlikult ja üle-eestiliselt paistab silma eelkõige Teeme ära kampaania. Muid näiteid eriti ei ole. Vabatahtlikkuse olulisus ei tule täna veel piisavalt esile. Väga paljud vabatahtlikud ise ei ole teadvustanud, et nad on vabatahtlikud. Igapäevaste, pikaajaliste vabatahtlike lood jäävad varju, neist ei räägita ega tunnustata piisavalt.

Vabatahtlik tegevus riigi poolt oli vastajate hinnangul siiski pigem väärtustatud , seda just läbi tunnustuse. Samas üks vastaja arvas: riik ei väärtusta vabatahtlikke ega sotsiaalvaldkonnas töötavaid inimesi, nende palk on väga väike. Pole võrreldav muu maailmaga. Seetõttu võiks nende tööd lugeda, kui vabatahtlikku tööd.

Omavalitsuste osas leiti, et teemaväärtustamine sõltub eelkõige konkreetsest omavalitsusest, tema juhtidest ja nende arusaamadest. Üldjuhul on intervjuus osalejate arvates vabatahtlik tegevus kohapeal leidnud pigem positiivse suhtumise omavalitsuste poolt.

Kõik pidasid vabatahtliku tegevuse teemat kasvavaks trendiks ning inimeste ja ühiskonna jaoks oluliseks teemaks.

Seadusandluse osas oli erinevaid arvamusi- ühelt poolt leiti, et vabatahtlikku tegevust ei tohikski väga seadustega reguleerida, see peaks jääma inimese ehk vabatahtliku ja kaasava organisatsiooni omavaheliseks suhteks. Teisalt sotsiaalvaldkonnas, päästetöödega tegelevate organisatsioonide poolt toodi välja mitmeid valukohti : sotsiaaltöös vabatahtliku kaasamisel küsimused andmekaitse nõuetega , samuti, kust lähevad eetikapiirid, päästetöödel vigastada saanud vabatahtlikud. Näiteks Punane Rist: *meie vabatahtlikel täna kindlustust ei ole, aga mis juhtub ,kui vabatahtlik saab vigastada ?*

Vabatahtlik tegevus peaks kujunema inimeste elustiiliks, täna ta seda ei ole, selle saavutamiseks tuleks alustada tööd just noortega, järeltulevate põlvkondade harimine, vabatahtliku tegevuse võimaluste loomine ja teavitused aitavad kaasa elustiili kujundamisele.

Valdkondadena nähti suurt arenguruumi sotsiaalvaldkonnas – töös eakate ja lastega. Kohaliku elu edendamisel, külaliikumises ilma vabatahtliku tegevuseta jääks enamik kogukonna ühisüritusi, sotsiaalne suhtlus ja mitmel pool ka teenused lihtsalt ära.

Noorte osas saab vabatahtliku tegevuse kaudu aidata noori tööturule sisenemisel, Pärnumaal on töös karjääripäevik, kuhu noor saab oma vabatahtliku tegevuse ja sellest omandatud teadmised, oskused kirja panna, samuti annab noore tegemistele hinnangu asutus, kus vabatahtlik töö tehti. Vabatahtliku passi võimalustest teati hetkel vähe.

Töötukassa hinnangul on vajalik uusi aktiivseid meetodikaid, kuidas töötuid vabatahtliku tegevuse kaudu tööturule saada.

Heakorralgud, loodushoid oma piirkonnas on ka kindlasti valdkonnad, mis inimesed kokku toovad ja mille kaudu uute vabatahtlikeni võiks jõuda.

Ka kultuuriürituste, laulu-tantsupeod, festivalid, messid jne, korraldamine ilma vabatahtlike kaasabita on rahaliste ressursside tõttu võimatu. Samas vabatahtlike kaasamine suurürituste korraldamisse aitab piirkonna elanikke kaasata ja muuta üritused kogu piirkonna üritusteks.

Tänane teavitus vabatahtlikkuse teemal

Vastanute ühine hinnang oli , et teavitus ei ole piisav. Internetis on küll materjale, aga küsimus on, kuidas inimene jõuaks sinna, seda materjali uurima, infot otsima. Täna saavad internetist infot eelkõige juba pikaajalised vabatahtlikud, teadlikumad organisatsioonide esindajad. Tavainimene, kes ei osale MTÜde töös, pole enne olnud vabatahtlik, ei oska vabatahtliku tegevuse infot internetist otsida. Ühendused leidsid , et täna toimub peamine info liikumine inimeselt inimesele, suletud ringis, uusi tegijaid juurde ei tule. Noorte osas liigub info ka üha rohkem sotsiaalmeediate kaudu.

Laiema üldsuse teavitamisele aitaks kaasa regulaarse vabatahtliku tegevuse veerg Pärnu Postimehes.

Venekeelse elanikkonnani ei jõua aga info täna pea üldse. Siin saaks jällegi teha koostööd, et vabatahtliku tegevuse infoleht hakkaks ilmuma ka vene keeles.

Koostöövõimalused vabatahtliku tegevuse arendamisel Pärnumaal

Teavitustöö parem korraldamine – samas valdkonnas vabatahtlikke kaasavad organisatsioonid võiksid omavahel informatsiooni vahetada, läbi viia ühisprojekte. Koostöös keskusega tuleb luua vabatahtlike andmebaasid, mille kaudu oleks võimalik vabatahtlikke otsida, vajadusel kiiresti kaasata.

Ühised andmebaasid ja koostöö aitaks regulaarselt pakkuda vabatahtlikele ka rakendust – näiteks kultuuriürituste korraldajad saaksid omavahel vabatahtlikke vahendada.

Teine oluline märksõna on vabatahtlikkuse väärtustamine, vabatahtlike motiveerimine. Väärtustamiseni võiks jõuda läbi tunnustamise : ühe omavalitsuse vastaja mõtted: *Mida mõõdan, seda saan! Mida me täna mõõdame, küsime, kui selgitame välja parimaid, tublimaid, tunnustust väärivaid. Laste osas näiteks tunnustame olümpiaadide võitjaid, viitele õppijaid aga kas me arvestame osalemist ühiskondlikus tegevuses, vabatahtlikku algatust jne.*

Vastajad leidsid, et ühiselt võiks hakata tunnustama, tähelepanu pöörama inimestele, kes regulaarselt panustavad vabatahtlikku tegevusse. Väga palju aitab kaasa vabatahtliku passi, noorte karjäärpäeviku ja CVdes vabatahtliku töö välja toomine ning tööandjate poolt selle väärtustamine ning valikutel ka vabatahtliku töö arvestamine.

Koostöös noortühenduse, Noorte infopunktiga, viia senisest enam vabatahtliku tegevuse teemat koolidesse, leida keskuse kaudu rakendust noortele.

Ühised vabatahtlike päevad , kus ühendused saavad omavahel kogemusi jagada ja algatada, genereerida ühisprojekte.

Kokkuvõte ootustest Pärnumaa maakonna Vabatahtlikule keskusele

Erinevalt küsitlusest nägid kõik intervjuudes osalenud organisatsioonid vabatahtliku keskust vajalikuna. Erinevad on küll arusaamad, kas see peaks olema eraldiseisev organisatsioon või võiks keskus toimida mõne olemasoleva organisatsiooni juures. Kuna siin on erinevad arusaamad, siis on vajalik antud teema lahti rääkida kõigi teemaga seotud ühendustel omavahel.

Tegevustena toodi välja järgmised ootused:

- Vabatahtliku tegevuse teavituse tagamine Pärnumaal. Positiivsena mainiti mitme vastaja puhul juba projekti käigus ilmuvat elektroonilist lehte. Lisaks organisatsioonide omavahelisele infovahetusele on oluline laiem teavitus kohaliku meedia kaudu. Ettepanekuna toodi välja vajadust vabatahtliku tegevuse rubriigile Pärnu Postimehes. Vabatahtliku tegevuse Pärnumaa kodulehe loomine, ühildumine Vabatahtliku Väravaga.
- Teavitussüritused koolides, kohtumised noortega, neile vabatahtliku tegevuse pakkumine, nende toetamine vabatahtliku tegevuse kaudu esmaste töökogemuste saamisel, mis omakorda võimaldab noortel olla edukamad tööturul.
- Töötutele vabatahtliku tegevuse tutvustamine, võimaluste leidmine aitamaks neid läbi vabatahtliku tegevuse uuesti tööturule siseneda.
- Sotsiaalvaldkonnale vabatahtlike ettevalmistamine, vastavate koolituste läbiviimine, eetikanormide kokkuleppimine.
- Vabatahtlike vahendustegevus – vabatahtlike andmebaasi loomine, vabatahtlike kaasavate organisatsioonide kaardistamine, vabatahtlike ja organisatsioonide kokkuviimine.
- Igapäevase vabatahtlike nõustamise ja juhendmaterjalide tagamine.
- Vabatahtlike ja organisatsioonide koolitamine vabatahtliku tegevuse teemal. Eraldi teemana toodi välja vabatahtlikega kokkulepete sõlmimine, vabatahtliku leping.
- Vabatahtlike omavaheliste kokkusaamiste korraldamine, kogemuste vahetamine.
- Välisvabatahtlike kaasamise võimaluste laiem tutvustamine, välisvabatahtlikele ühise majutuse ja keeleõppe korraldamine. Akrediteeringute olemasolu rahvusvaheliste vabatahtlike vahendamiseks.
- Valdonna organisatsioonide omavahelisele koostööle kaasa aitamine vabatahtlike kaasamisel.
- Vabatahtlike ühine tunnustamine.